

**Σχολή Επιστημών της Αγωγής
Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία
Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα»**

Έρευνα

**Φυσιognωμία, εκπαιδευτική και επαγγελματική πορεία αποφοίτων
του ΠΜΣ «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα»: 2018-2022**

Επιστημονικές Υπεύθυνοι
Μαίρη Λεοντσίνη & Εύη Ζαμπέτα

Βασική έρευνα
Γιούλη Παπαδάκου & Ελένη Σολωμάκου

Στατιστική επεξεργασία: Ηρώ Βούλγαρη, Διονύσης Μάνεσης
Απογραφή αποφοίτων: Σεριφέ Σιράκ

ΑΘΗΝΑ 2022

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή	3
1.1. Αντικείμενο και στόχοι της έρευνας.....	3
1.2. Το ΠΜΣ «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα»	5
1.3. Μεθοδολογία.....	6
1.3.1 Περιορισμοί της έρευνας: το χρονικό βάθος	8
2. Απογραφή Αποφοίτων ΠΜΣ «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα» 2018 – 2022.....	9
2.1. Απογραφή: Δημογραφικά στοιχεία.....	9
2.2. Απογραφή: Εκπαιδευτική πορεία.....	10
2.3. Απογραφή: Επαγγελματική πορεία.....	12
3. Επισκόπηση αποφοίτων ΠΜΣ 2018-2022.....	17
3.1. Ανάλυση Ποσοτικών Δεδομένων.....	18
3.1.1. Επισκόπηση: Δημογραφικά Στοιχεία.....	18
3.1.2. Επισκόπηση: Εκπαιδευτική Πορεία.....	21
3.1.3. Επισκόπηση: Επαγγελματική Πορεία.....	26
3.1.4. Εθελοντική και Ανθρωπιστική Δράση	39
3.1.5 Κοινωνικό Δίκτυο.....	41
3.2. Αποτίμηση της Συμβολής του ΠΜΣ στις Ατομικές Πορείες των Αποφοίτων	44
3.2.1. Αποτίμηση συμβολής του ΠΜΣ σε προσωπικό και επαγγελματικό επίπεδο	45
3.2.2. Προτάσεις προς τη διοίκηση του ΠΜΣ.....	50
4. Συμπεράσματα.....	55
Παράρτημα	59

1. Εισαγωγή

1.1. Αντικείμενο και στόχοι της έρευνας

Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα» του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ) αποτελεί ένα από τα πρώτα μεταπτυχιακά προγράμματα που λειτούργησαν στα ελληνικά Πανεπιστήμια. Στα 27 χρόνια λειτουργίας του έχει συμβάλει στην έρευνα στον τομέα των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στην Εκπαίδευση, αλλά και στην παραγωγή αξιόλογων επιστημονικών στελεχών που απασχολούνται τόσο στο χώρο της εκπαίδευσης, όσο και σε άλλους τομείς όπως οργανισμοί και υπηρεσίες που δραστηριοποιούνται στο πεδίο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ΜΗΚΥΟ, υπηρεσίες σχεδιασμού εκπαιδευτικής πολιτικής, ερευνητικούς φορείς κ.α. Σημαντικό μέρος των αποφοίτων του ΠΜΣ αποτελούν ενεργά μέλη της κοινωνίας των πολιτών, καθώς αναπτύσσουν δράσεις στο χώρο του εθελοντισμού ή του κοινωνικού ακτιβισμού σε ποικίλους τομείς που συνδέονται με τη θεματολογία του ΠΜΣ, ενώ ένα σημαντικό ποσοστό συνεχίζουν την ακαδημαϊκή πορεία τους με επιπλέον σπουδές ή εκπονούν διδακτορική διατριβή. Πρόκειται για ένα εξαιρετικά αξιόλογο και ενδιαφέρον ανθρώπινο δυναμικό, το οποίο είναι σε θέση να συμβάλλει δημιουργικά ως μια μετασχηματιστική κοινωνική συνιστώσα στην εμπέδωση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Αντικείμενο της παρούσας έρευνας είναι η μελέτη της φυσιογνωμίας των αποφοίτων του ΠΜΣ «Εκπαίδευση και ανθρώπινα Δικαιώματα», καθώς και η εκτίμηση της συμβολής του στη μετέπειτα επαγγελματική και εκπαιδευτική πορεία τους. Η παρούσα έρευνα ακολουθεί και συμπληρώνει τα δεδομένα εκείνης που πραγματοποιήθηκε το 2018, η οποία αφορούσε τους/τις αποφοίτους/ες από την έναρξη του προγράμματος έως τον Φεβρουάριο του 2018 (<http://www.ehr.ecd.uoa.gr/έρευνα-αποφοίτων/>), πραγματοποιείται δε στη συγκεκριμένη χρονική στιγμή με αφορμή τη διαδικασία πιστοποίησης του ΠΜΣ, προκειμένου να συγκεντρώσει επικαιροποιημένα στοιχεία όσον αφορά το προφίλ και τις ατομικές διαδρομές των αποφοίτων. Οι στόχοι της έρευνας είναι πολλαπλοί:

- Η κατανόηση των χαρακτηριστικών των αποφοίτων, ιδιαίτερα όσον αφορά την εκπαιδευτική και επαγγελματική πορεία τους, καθώς και των ενδεχόμενων μεταβολών που έχουν επέλθει στο προφίλ των φοιτητ(ρι)ών που επιλέγουν αυτό το

ΠΜΣ. Το στοιχείο αυτό δεν παρουσιάζει μόνο ακαδημαϊκό ενδιαφέρον, αλλά μπορεί να συμβάλει και στον καλύτερο σχεδιασμό του Προγράμματος.

- Η παρακολούθηση της πορείας των αποφοίτων μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος, ιδιαίτερα όσον αφορά την εκπαιδευτική και επαγγελματική τους εξέλιξη.
- Η αποτίμηση της συμβολής του ΠΜΣ στην ατομική πορεία των αποφοίτων και η ανατροφοδότηση του έργου του.
- Απώτερος στόχος αυτής της προσπάθειας είναι η δημιουργία προϋποθέσεων για την υποστήριξη ενός δικτύου επικοινωνίας μεταξύ του ΠΜΣ και των αποφοίτων του, το οποίο θα μπορούσε να αποτελέσει ένα δημιουργικό κοινωνικό δίκτυο για την Εκπαίδευση και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.

Η έρευνα περιλαμβάνει:

α. απογραφή (μετά από συγκατάθεση) των αποφοίτων από το Φεβρουάριο του 2018 μέχρι σήμερα σχετικά με τις σπουδές, την επαγγελματική πορεία και τη σημερινή απασχόλησή τους, καθώς και στοιχεία επικοινωνίας.

β. επισκόπηση με ερωτηματολόγιο το οποίο απευθύνεται σε αποφοίτους της περιόδου 2018-2022 και επιδιώκει να καταγράψει την εκπαιδευτική και επαγγελματική πορεία τους, τα ενδιαφέροντα και τη δράση τους στον τομέα των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και επιπλέον να διερευνήσει τις απόψεις τους για το ΠΜΣ και τη συμβολή του στην ατομική διαδρομή τους. Το ερωτηματολόγιο αναρτήθηκε και συμπληρώθηκε διαδικτυακά από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες. Ήταν ανώνυμο, εμπιστευτικό και τα στοιχεία χρησιμοποιήθηκαν αποκλειστικά από την ερευνητική ομάδα του ΠΜΣ για τις ανάγκες της συγκεκριμένης έρευνας.

Στο πλαίσιο της ανωτέρω έρευνας επιδιώχθηκε η διασύνδεση μεταξύ των αποφοίτων αξιοποιώντας τα σύγχρονα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Η δράση αυτή είχε ως αφετηρία την εκτίμηση ότι οι απόφοιτες και απόφοιτοι αυτού του μεταπτυχιακού προγράμματος μπορούν να αποτελέσουν μια σημαντική ομάδα δημιουργικής και μετασχηματιστικής κοινωνικής παρέμβασης με στόχο την προώθηση και εμπέδωση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στην εκπαίδευση και την κοινωνία.

1.2. Το ΠΜΣ «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα»

Το ΠΜΣ «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα» έχει ως κύριο στόχο την ανάπτυξη της θεωρίας, της έρευνας και της πρακτικής στην Εκπαίδευση και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. Το Πρόγραμμα επιδιώκει να διαμορφώσει επιστήμονες και επαγγελματίες οι οποίοι συμμετέχουν στην έρευνα, στη διδασκαλία και στη διαμόρφωση εκπαιδευτικών πολιτικών με έμφαση στην καταπολέμηση των κοινωνικών ανισοτήτων και στην εμπέδωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην εκπαίδευση.

Το ΠΜΣ «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα» ιδρύθηκε τυπικά το 2018 (Απόφαση Συγκλήτου ΕΚΠΑ 722/30-5-2018, ΦΕΚ 2501/29-6-2018), σε εφαρμογή του Νόμου 4485/2017 που θέσπισε νέες διαδικασίες ίδρυσης ή επανίδρυσης για όλα τα ΠΜΣ που λειτουργούσαν στη χώρα. Ωστόσο, το συγκεκριμένο μεταπτυχιακό πρόγραμμα αποτελεί ουσιαστικά συνέχεια και αναμόρφωση του Διακρατικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών που ιδρύθηκε το 1994 και λειτουργεί από το ακαδημαϊκό έτος 1995-96. Το Πρόγραμμα αυτό με τίτλο «Συγκριτική Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα» ιδρύθηκε με πρωτοβουλία του Τμήματος Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία (ΤΕΑΠΗ) του ΕΚΠΑ σε συνεργασία με το Institute of Education (IoE) του Πανεπιστημίου του Λονδίνου (μετέπειτα UCL IoE). Την πρωτοβουλία για την ίδρυσή του είχε η καθηγήτρια Μαρία Ηλιού εκ μέρους του Πανεπιστημίου Αθηνών, ενώ την κύρια ευθύνη εκ μέρους του IoE είχε η Eva Gamarnikow. Η Μαρία Ηλιού υπήρξε η πρώτη διευθύντρια του συγκεκριμένου Προγράμματος μέχρι και τη συνταξιοδότησή της το 2001. Από το 2001 το Πρόγραμμα αναμορφώθηκε και έλαβε το σημερινό του τίτλο «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα». Η διακρατική συνεργασία διευρύνθηκε υπό την ευθύνη της καθηγήτριας Γίτσας Κοντογιαννοπούλου – Πολυδωρίδη και από το 2003 το Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης προσυπογράφεται από το IoE, ενώ από το 2006 θεσπίστηκε Ενιαίος τίτλος σπουδών ο οποίος χορηγείται από τα δύο συνεργαζόμενα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΕΚΠΑ και IoE). Από το ακαδημαϊκό έτος 2009-2010 δημιουργήθηκε το Χωριστό πρόγραμμα, το οποίο περιλαμβάνει φοίτηση μόνο στο ΕΚΠΑ και οδηγεί σε χωριστό τίτλο σπουδών. Το Πρόγραμμα αυτό υπήρξε το πρώτο ΠΜΣ του ΕΚΠΑ που περιλάμβανε διεθνή συνεργασία και οδήγησε σε κοινό μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών. Η διεθνής συνεργασία έληξε το 2018, υπό τις συνθήκες της οικονομικής κρίσης, που είχε ως συνέπεια τη συρρίκνωση του αριθμού των φοιτητ(ρι)ών που ήταν διατεθειμένες/οι να μεταβούν στο εξωτερικό για

σπουδές, αλλά και στο πλαίσιο του γενικότερου αποτρεπτικού κλίματος για τις διαπανεπιστημιακές συνεργασίες που δημιουργούσε η προοπτική του Brexit. Έκτοτε το ΠΜΣ «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα» λειτουργεί ως πρόγραμμα αποκλειστικά του ΕΚΠΑ.

Στο διάστημα της εικοσι-επτάχρονης λειτουργίας του το Πρόγραμμα έχει υποστεί αρκετές αλλαγές και αναμορφώσεις, οι οποίες υπαγορεύθηκαν από συνεκτίμηση πολλών παραγόντων, όπως οι επιστημονικές και κοινωνικές εξελίξεις, η ευρύτερη πανεπιστημιακή πολιτική στον ελληνικό και ευρωπαϊκό χώρο, η εσωτερική και εξωτερική αξιολόγηση του ΠΜΣ και η ανατροφοδότηση που προερχόταν από τους/τις φοιτητές/τριες σχετικά με το φόρτο εργασίας και την αποτίμηση της όλης λειτουργίας του.

1.3. Μεθοδολογία

A. Απογραφή

Για τη συμπλήρωση της βάσης δεδομένων που αφορά στοιχεία των αποφοίτων από την ίδρυση του ΠΜΣ μέχρι σήμερα σχετικά με τις σπουδές, την επαγγελματική τους πορεία και τη σημερινή απασχόληση, καθώς και στοιχεία επικοινωνίας, έλαβε χώρα τηλεφωνική έρευνα κατά τους μήνες Οκτώβριο και Νοέμβριο 2022. Οι απόφοιτες/οι αναζητήθηκαν τηλεφωνικώς ή μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, σύμφωνα με τα στοιχεία που ήταν καταχωρημένα στο αρχείο του Γραφείου Υποστήριξης του ΠΜΣ. Η απογραφή αφορούσε όλες/ους τις/τους αποφοίτους που αποφοίτησαν από τον Φεβρουάριο του 2018 έως το Νοέμβριο του 2022. Η ανταπόκριση της συντριπτικής πλειονότητας των αποφοίτων στην τηλεφωνική έρευνα ήταν εξαιρετικά θετική και ενθουσιώδης από όλα σχεδόν τα άτομα, τα οποία εντοπίστηκαν.

Στη συνέχεια, έγινε μια επεξεργασία των δεδομένων της βάσης των αποφοίτων και συγκεκριμένα:

(α) συγκεντρώθηκαν βασικά δημογραφικά στοιχεία των αποφοίτων (φύλο, υπηκοότητα, ηλικία αποφοίτησης).

(β) καταγράφηκε η εκπαιδευτική πορεία των αποφοίτων (προπτυχιακοί τίτλοι σπουδών, άλλες μεταπτυχιακές σπουδές), σύμφωνα με όσα δήλωσαν στην τηλεφωνική έρευνα και

(γ) καταγράφηκε η επαγγελματική πορεία των αποφοίτων, σύμφωνα με την απασχόλησή τους κατά την εισαγωγή τους στο ΠΜΣ και την απασχόλησή τους την περίοδο διεξαγωγής αυτής της απογραφής.

(δ) Επίσης ενημερώθηκε η βάση δεδομένων σε σχέση με τις αλλαγές που ενδεχομένως έχουν σημειωθεί στην εκπαιδευτική και επαγγελματική πορεία των αποφοίτων παλαιότερων ετών.

Τα δεδομένα της απογραφής συνέβαλαν στην κατανόηση των εκπαιδευτικών και επαγγελματικών διαδρομών των αποφοίτων, ενώ επίσης χρησιμοποιήθηκαν για την κατηγοριοποίηση των σπουδών και των επαγγελμάτων που ασκούν.

B. Επισκόπηση

Στη δεύτερη φάση της έρευνας, χρησιμοποιήθηκε η διαμορφωμένη βάση δεδομένων για τη συγκρότηση και αποστολή του ερωτηματολογίου στις/στους νέες/ους απόφοιτες/ους. Το ερωτηματολόγιο απευθύνεται σε απόφοιτες/ους της περιόδου 2018-2022 και επιδιώκει να καταγράψει την εκπαιδευτική και επαγγελματική τους πορεία, τα ενδιαφέροντα και τη δράση τους στον τομέα των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και να διερευνήσει τις απόψεις τους για το ΠΜΣ και τη συμβολή του στην ατομική τους διαδρομή. Συγκεκριμένα, ο πληθυσμός της επισκόπησης αποτελείται από τα 95 άτομα, τα οποία αποφοίτησαν το χρονικό διάστημα 2018-2022 και εντοπίστηκαν κατά την απογραφή. Το ερωτηματολόγιο συμπληρώθηκε από 87 απόφοιτες/ους (συμμετοχή: 91,57%).

Ο πληθυσμός αυτός παρουσιάζει ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον για το ΠΜΣ, όχι μόνο γιατί αφορά απόφοιτους της τελευταίας τετραετίας, αλλά επιπλέον γιατί αφορά απόφοιτους που έχουν παρακολουθήσει το Πρόγραμμα όπως έχει διαμορφωθεί μετά την πρόσφατη αναμόρφωσή του με τη λήξη της διεθνούς συνεργασίας. Επίσης, η παρούσα έρευνα, ακολουθώντας την ίδια μεθοδολογία με εκείνη που εφαρμόστηκε το 2018, επιτρέπει τη συγκριτική ανάλυση των δεδομένων, επομένως προσφέρει τη δυνατότητα παρακολούθησης των τάσεων όσον αφορά τη φυσιογνωμία, την πορεία και τη θέση των αποφοίτων στην αγορά εργασίας, αλλά και τη συνολική αποτίμηση του έργου του ΠΜΣ.

Το ερωτηματολόγιο είναι πανομοιότυπο με εκείνο που είχε εφαρμοσθεί στην προηγούμενη έρευνα (βλ. παράρτημα) και περιείχε ερωτήσεις σχετικά με την εκπαιδευτική και επαγγελματική πορεία των αποφοίτων και τη γνώμη τους για το ΠΜΣ. Οι ερωτήσεις σχετικά με την εκπαιδευτική πορεία των αποφοίτων, είχαν ως στόχο να συλλέξουν

δεδομένα σχετικά με το εκπαιδευτικό υπόβαθρο των φοιτητριών/ών, αλλά και την ενδεχόμενη συνέχιση των σπουδών τους μετά την αποφοίτηση από το πρόγραμμα. Αντιστοίχως, οι ερωτήσεις σχετικά με την επαγγελματική πορεία τους, σκόπευαν να παρακολουθήσουν τις ενδεχόμενες αλλαγές στις θέσεις εργασίας των αποφοίτων μέσα στο χρόνο, από την περίοδο της εγγραφής τους στο πρόγραμμα έως και τη χρονική στιγμή της επισκόπησης. Οι εναλλαγές θέσεων εργασίας, η άνοδος στην ενδοεπαγγελματική ιεραρχία και η ανάληψη θέσεων υψηλότερης ευθύνης εξετάζονται ως πιθανές συνέπειες της φοίτησης στο ΠΜΣ. Η κατηγοριοποίηση των επαγγελματιών των αποφοίτων, με βάση τα δεδομένα της απογραφής που είχε προηγηθεί, διευκόλυνε τη σύνταξη και συμπλήρωση του ερωτηματολογίου με βάση προδιαμορφωμένες κατηγορίες (drop-down list).

Όσον αφορά τη γνώμη των αποφοίτων για το πρόγραμμα, εξετάζεται κατά πόσο η παρακολούθηση του ΠΜΣ συνέβαλε στην ανάπτυξη κοινωνικών δικτύων, τη μεταβολή των αντιλήψεων και των πρακτικών των αποφοίτων σχετικά με κοινωνικά φαινόμενα και την εργασία τους, όπως και αν διευρύνθηκαν οι δυνατότητες απασχόλησής τους. Επιπλέον, διερευνάται η κοινωνική δραστηριότητα την οποία ανέπτυξαν οι απόφοιτες/οι μετά την αποφοίτησή τους. Τέλος, συμπεριλήφθηκαν δύο ερωτήσεις ανοικτού τύπου, στις οποίες οι απόφοιτες/οι καλούνται να αποτιμήσουν τη συμβολή του ΠΜΣ στις ατομικές και επαγγελματικές τους διαδρομές και να διατυπώσουν προτάσεις προς τη διοίκηση του προγράμματος.

Για την ανάλυση των δεδομένων από το ερωτηματολόγιο χρησιμοποιήθηκαν κατανομές συχνοτήτων και πίνακες συνάφειας, σε ό,τι αφορά τα περιγραφικά χαρακτηριστικά. Για τη διερεύνηση γενίκευσης ορισμένων ευρημάτων χρησιμοποιήθηκε ο έλεγχος χ^2 και σε συγκεκριμένες περιπτώσεις χρησιμοποιήθηκε ο έλεγχος ανάλυσης της διακύμανσης με έναν παράγοντα (One-way Anova). Οι αναλύσεις πραγματοποιήθηκαν με το λογισμικό SPSS. Για τις ερωτήσεις ανοικτού τύπου χρησιμοποιήθηκε η ανάλυση περιεχομένου.

1.3.1 Περιορισμοί της έρευνας: το χρονικό βάθος

Η παρούσα έρευνα διαθέτει υψηλό βαθμό αντιπροσωπευτικότητας καθώς σε αυτήν συμμετείχε το 91,57% του συνολικού πληθυσμού των αποφοίτων της περιόδου που μελετάται.

Όσον αφορά τη συγκρισιμότητα των δύο ερευνών, εκείνης του 2018 με αυτήν του 2022, θα πρέπει να σημειωθεί ότι αυτές δεν διαφέρουν ουσιαστικά ως προς το μέγεθος του δείγματος, επομένως η σύγκριση δεν στερείται αξιοπιστίας. Ωστόσο, υπάρχει μια σοβαρή διαφορά που αφορά το χρονικό βάθος. Η έρευνα του 2018 μελετά τους/τις απόφοιτους/ες μιας δεκαετίας (2008-2018), ενώ η έρευνα του 2022 μελετά απόφοιτους/ες μιας τετραετίας (2018-2022). Το μικρότερο χρονικό βάθος της έρευνας ενδέχεται να επηρεάζει:

α. την αλλαγή της θέσης στο επάγγελμα, καθώς ο χρόνος που μεσολαβεί μεταξύ της αποφοίτησης και της περιόδου πραγματοποίησης της έρευνας είναι σχετικά μικρός, ενώ η αλλαγή της θέσης στο επάγγελμα συνήθως προϋποθέτει κάποια ωρίμανση,

β. το βαθμό συνέχισης των σπουδών σε επίπεδο διδακτορικής διατριβής, καθώς αυτή είναι μία απόφαση που προϋποθέτει κάποιο χρόνο. Στην παρούσα έρευνα σημαντικό μέρος του δείγματος αφορά άτομα που έχουν αποφοιτήσει πρόσφατα από το ΠΜΣ ΕΑΔ.

2. Απογραφή Αποφοίτων ΠΜΣ «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα» 2018 - 2022

2.1. Απογραφή: Δημογραφικά στοιχεία

Από τις/τους 99 συνολικά απόφοιτες/ους του ΠΜΣ από το 2018 έως και σήμερα συγκεντρώθηκαν μέσω τηλεφωνικής επικοινωνίας (ως επί το πλείστον) στοιχεία από 95 άτομα, δηλαδή από το 95,95% του συνόλου των αποφοίτων (Πίνακας 1).

Πίνακας 1. Σύνολο αποφοίτων που μετείχαν στην απογραφή			
Έτος αποφοίτησης	Σύνολο αποφοίτων	Εντοπίστηκαν	%
2018-2022	99	95	95,95%

Η πλειονότητα των αποφοίτων του ΠΜΣ που εντοπίστηκε δήλωσε ότι αυτοπροσδιορίζεται ως γυναίκα σε ποσοστό 88,42% (84 άτομα), ως άνδρας αυτοπροσδιορίζεται το 7,36% (7 άτομα), ενώ το 4,21% (4 άτομα) δήλωσε ότι δεν επιθυμεί να απαντήσει.

Αναφορικά με την υπηκοότητα των 95 αποφοίτων, τα 89 άτομα (93,68%) έχουν μόνο ελληνική υπηκοότητα, δύο έχουν ελληνική και αλβανική, δύο αμερικανική και ελληνική, ένα ρουμανική και ελληνική και ένα άτομο αιγυπτιακή και ελληνική.

Το εύρος των ηλικιών των 95 αποφοίτων από τις/τους οποίες/ους συγκεντρώσαμε στοιχεία, εκτείνεται από την ηλικία των 23 έως την ηλικία των 50 ετών (η ηλικία κατά την αποφοίτηση). Γενικά, η πλειονότητα των αποφοίτων βρίσκεται μεταξύ των ηλικιών 26-32 κατά το έτος υποστήριξης της μεταπτυχιακής τους εργασίας.

2.2. Απογραφή: Εκπαιδευτική πορεία

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζονται τα δεδομένα που αφορούν την εκπαιδευτική πορεία των αποφοίτων του ΠΜΣ «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα» πριν και μετά τη φοίτηση. Η μεγάλη πλειονότητα έχει βασικό πτυχίο που σχετίζεται με την εκπαίδευση (65,26%). Το 49,47% των αποφοίτων προέρχεται από Παιδαγωγικά τμήματα (ΠΤΔΕ και Παιδαγωγικά Τμήματα Προσχολικής Εκπαίδευσης) (47 άτομα). Ορισμένες/οι απόφοιτοι/ες (15 άτομα) έχουν βασικό πτυχίο Ελληνικής Φιλολογίας και Τμημάτων που ανήκουν στις Φιλοσοφικές Σχολές και παρέχουν επαγγελματικά δικαιώματα Φιλολόγου, όπως ΦΠΨ, Φιλοσοφία, Ιστορικό Αρχαιολογικό, Φιλοσοφία και Παιδαγωγική, όσο και Τμημάτων Αγγλικής και Γαλλικής Φιλολογίας.

Από τον κλάδο των Κοινωνικών Επιστημών προέρχεται επίσης μεγάλος αριθμός αποφοίτων (21,05%). Έτσι, υπάρχουν απόφοιτες/οι (20 άτομα) με πρώτο βασικό πτυχίο σε Φιλοσοφικές και Κοινωνικές Σπουδές, στην Ιστορία και τη Φιλοσοφία της Επιστήμης, στην Κοινωνιολογία, στην Κοινωνική Εργασία, στην Κοινωνική Ανθρωπολογία, στην Ψυχολογία και στη Νομική. Επίσης, λίγες/οι απόφοιτες/οι (13 άτομα) έχουν σπουδάσει Γραφικές Τέχνες και Καλλιτεχνικές σπουδές, Μουσικές σπουδές, Ελληνικό πολιτισμό, Γεωπονία, Φυσικές επιστήμες, Διεθνείς και ευρωπαϊκές οικονομικές σπουδές, Επικοινωνία και ΜΜΕ, Πολιτικές επιστήμες και Δημόσια Διοίκηση, Μάρκετινγκ και Διοίκηση επιχειρήσεων.

Πίνακας 2. Βασικό Πτυχίο Αποφοίτων ΠΜΣ «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα»	
Παιδαγωγικά Τμήματα	49,47%
Τμήματα Κοινωνικών Επιστημών	21,05%
Τμήματα Φιλοσοφικών Σχολών (π.χ. Ελληνική, Αγγλική, Γαλλική Φιλολογία, ΦΠΨ, κλπ)	15,78%
Άλλο	13,68%

Σύνολο	100%
--------	------

Περισσότεροι του ενός τίτλοι προπτυχιακών σπουδών

Δεύτερο πτυχίο διαθέτουν 11 άτομα. Το δεύτερο πτυχίο συχνότερα συνδέεται άμεσα ή έμμεσα με το χώρο της εκπαίδευσης (ΤΕΑΠΗ, ΦΠΨ, Ιστορία και Αρχαιολογία) (7 άτομα). Σε ορισμένες περιπτώσεις το δεύτερο πτυχίο είναι η Κοινωνική και Εκπαιδευτική Πολιτική, οι Θεατρικές Σπουδές και Σπουδές Δραματουργίας (Ανωτέρα Σχολή Δραματικής Τέχνης, Σχολή Δραματοθεραπείας) και η Διοίκηση Ανθρώπινου Δυναμικού.

Τρίτο βασικό πτυχίο κατέχει 1 άτομο, το οποίο έχει αποφοιτήσει από το Τμήμα Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης.

Διδασκαλείο

Σχετικά με την ενδοεπαγγελματική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, 1 άτομο έχει φοιτήσει στο Μαράσλειο Διδασκαλείο και προέρχεται από το Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών. Να σημειωθεί ότι από το 2013 τα Διδασκαλεία σταμάτησαν τη λειτουργία τους.

Μεταπτυχιακές σπουδές

A. Άλλο μεταπτυχιακό πρώτου κύκλου

Στο σύνολο των αποφοίτων του μεταπτυχιακού, 10 άτομα έχουν ολοκληρώσει και άλλες μεταπτυχιακές σπουδές πριν την εισαγωγή τους στο ΠΜΣ «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα». Οι σπουδές αυτές αφορούν κυρίως την Εκπαίδευση και άλλες Κοινωνικές Επιστήμες. Πιο συγκεκριμένα, προκύπτουν μεταπτυχιακές σπουδές στη Διδακτική της Ελληνικής ως Ξένης Γλώσσας, στις Κοινωνικές και Πολιτιστικές Σπουδές για την Λατινική Αμερική, στις Μουσειακές Σπουδές, στο πεδίο Γυναίκες και Φύλα, στις Νεοελληνικές Σπουδές, στην Εθνομουσικολογία, στην Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία και στις Φυσικές Επιστήμες στην Εκπαίδευση. Επίσης, δύο άτομα έχουν πραγματοποιήσει προηγούμενη φοίτηση σε μεταπτυχιακό πρόγραμμα σχετικό με τις Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Σπουδές και τα Χρηματοοικονομικά και το Τραπεζικό Δίκαιο.

Όσον αφορά τη συνέχιση των σπουδών μετά την ολοκλήρωση του ΠΜΣ ΕΑΔ, 11 άτομα πραγματοποίησαν ή πραγματοποιούν σπουδές και σε άλλο μεταπτυχιακό

πρόγραμμα. Τα αντικείμενα που φέρονται να επιλέγουν οι απόφοιτες/οι αφορούν κυρίως περαιτέρω σπουδές στην εκπαίδευση άμεσα ή έμμεσα (3 άτομα) όπως Ειδική Αγωγή και Διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης γλώσσας. Άλλοι τομείς συνέχισης μεταπτυχιακών σπουδών είναι οι Κοινωνικές Επιστήμες (Κοινωνιολογία και Σύγχρονη Κοινωνία, Gender studies), όπως επίσης η Εγκληματολογία, η Διοίκηση, η Πληροφορική, τα Προσωπικά δεδομένα και Δίκαιο και οι Γραφικές Τέχνες.

B. Διδακτορικό

Μεταξύ των αποφοίτων, 9 άτομα (9,47%), συνεχίζουν σπουδές σε επίπεδο διδακτορικού, εκ των οποίων 1 ολοκληρώθηκε επιτυχώς και 8 βρίσκονται στη φάση της εκπόνησης.

Οι βασικότερες θεματικές στις οποίες εστιάζουν οι διδακτορικές διατριβές των αποφοίτων είναι οι εξής:

- Η ελληνική γλώσσα ως ξένη σε πρόσφυγες και μετανάστες
- Μεθοδολογία της εκπαιδευτικής έρευνας
- Πορείες γυναικών Ρομά στην τριτοβάθμια εκπαίδευση
- Κοινωνικοί κόσμοι και ταυτότητες παιδιών και εφήβων μεταναστευτικής καταγωγής
- Πορείες γυναικών στο Πανεπιστήμιο
- Queer/Trans Autotheoretical Writing in Greece
- Ερευνώντας τις σχέσεις σχολείου-μετανάστευσης στη συγκρότηση της πόλης
- Τα ανθρώπινα δικαιώματα
- Εγκλεισμός και δικαιώματα στα καταστήματα κράτησης

Αξίζει να σημειωθεί ότι από το σύνολο των (8) διατριβών οι 6 πραγματοποιούνται στο Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία του ΕΚΠΑ.

2.3. Απογραφή: Επαγγελματική πορεία

Εργασιακή απασχόληση κατά την εισαγωγή στο ΠΜΣ

Κατά την εισαγωγή στο ΠΜΣ η πλειονότητα των εργαζόμενων ΜΦ απασχολείται στον ευρύτερο τομέα της εκπαίδευσης (40 άτομα ή 42,11% των αποφοίτων).

Πιο αναλυτικά, στη δημόσια εκπαίδευση εργάζονταν 15 άτομα (15,79%), εκ των οποίων 10 (10,53%) σε καθεστώς μονιμότητας ως νηπιαγωγοί, δασκάλες/οι, καθηγήτριες/ες μέσης εκπαίδευσης και τα υπόλοιπα 5 (5,26%) ως αναπληρώτριες/ές ωρομίσθιες/οι εκπαιδευτικοί.

Στην ιδιωτική εκπαίδευση εργάζονταν 21 άτομα (22,11%) εκ των οποίων τα 12 (12,63%) παρέδιδαν ιδιαίτερα μαθήματα κατ' οίκον, 4 (4,21%) απασχολούνταν σε κέντρα μελέτης και δημιουργικής απασχόλησης και 5 (5,26%) σε ιδιωτικά εκπαιδευτήρια πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Σε ΜΗΚΥΟ εργαζόταν 1 άτομο (1,05%) ως εκπαιδευτικός, ενώ 3 (3,16%) εργάζονταν ιδιωτικά ως παράλληλη στήριξη.

Εργαζόμενες/οι στον ευρύτερο δημόσιο τομέα (σε δημόσιες υπηρεσίες, υπουργεία, και ανεξάρτητες αρχές) δήλωσαν 4 άτομα (4,21% / κυρίως διοικητικοί υπάλληλοι, 1 στο Συνήγορο του παιδιού), ενώ ως δικηγόροι και συμβολαιογράφοι στον ιδιωτικό τομέα 4 άτομα (4,21%). 13 άτομα (13,68%) εργάζονταν (ευκαιριακά) ως υπάλληλοι στον ιδιωτικό τομέα (κυρίως στην εστίαση, τον τουρισμό και το λιανικό εμπόριο) και 8 άτομα (8,42%) σε ΜΗΚΥΟ (ως διαχειριστές προγραμμάτων και εξωτερικοί συνεργάτες, 1 διερμηνέας και 1 δικηγόρος). 1 άτομο εργαζόταν ως ερευνητής/τρια άνευ αμοιβής.

Άνεργα δήλωσαν 25 άτομα (26,32%) κατά την περίοδο εισαγωγής τους στο ΠΜΣ.

Πίνακας 3. Απασχόληση αποφοίτων ΠΜΣ 'Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα' κατά την εισαγωγή στο ΠΜΣ		
Εκπαιδευτικοί		42,11%
	Ιδιωτική εκπαίδευση	22,11%
	Δημόσια εκπαίδευση	15,79%
	ΜΗΚΥΟ κ.ά.	4,21%
Ιδιωτικοί υπάλληλοι		13,68%

Δικηγόροι/ συμβολαιογράφοι	8,42%
Υπάλληλοι στον ευρύτερο δημόσιο τομέα	4,21%
ΜΗΚΥΟ σε θέσεις εκτός εκπαίδευσης	4,21%
Ερευνητ(ρι)ές	1,05%
Εκτός απασχόλησης/ άνεργοι/ες	26,32%
Σύνολο	100%

Εργασιακή απασχόληση αποφοίτων σήμερα

Σύμφωνα με την απογραφή των αποφοίτων, η πλειονότητα (62 άτομα – 65.26%) απασχολείται στον χώρο της εκπαίδευσης. Πιο αναλυτικά, 37 (38,95%) άτομα εργάζονται στη δημόσια εκπαίδευση (ως δάσκαλοι, νηπιαγωγοί και καθηγήτριες/ές μέσης εκπαίδευσης). Το 18,95% (18 άτομα) είναι διορισμένες/οι και το 20% (19 άτομα) είναι αναπληρώτριες/ές.

Στην ιδιωτική εκπαίδευση εργάζεται το 20% (19 άτομα) (ιδιωτικά σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (9,47% - 9 άτομα), κέντρα μελέτης/φροντιστήρια (6,32% - 6 άτομα) και ιδιαίτερα μαθήματα (4,21% - 4 άτομα). Άλλη μία κατηγορία θέσεων εργασίας που σχετίζονται με την εκπαίδευση και στις οποίες απασχολείται ένα μικρότερο ποσοστό των αποφοίτων είναι στα εκπαιδευτικά προγράμματα των ΜΗΚΥΟ και των Δήμων (5,26% - 5 άτομα). 1 άτομο εργάζεται ιδιωτικά ως παράλληλη στήριξη.

2 άτομα απασχολούνται ως ερευνήτριες/ές σε ευρωπαϊκά προγράμματα ΜΗΚΥΟ και 1 σε ΑΕΙ (εκπόνηση διδακτορικού με αμοιβή) (3,16%). 6,32% (6 άτομα) των αποφοίτων εργάζονται ως υπάλληλοι στον ευρύτερο δημόσιο τομέα και καταλαμβάνουν θέσεις στην κεντρική κρατική διοίκηση (1 άτομο είναι αποσπασμένο στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή), σε ΑΕΙ, καθώς και σε κρατικούς φορείς όπως το Εθνικό Κέντρο Οπτικοακουστικών Μέσων, το Ταμείο Ασύλου και Μετανάστευσης κ.ά. Αρκετοί/ες είναι και οι ιδιωτικοί υπάλληλοι (8,42% - 8 άτομα), οι οποίοι/ες εργάζονται ευκαιριακά στην εστίαση και σε άλλους τομείς, αλλά

και οι δικηγόροι και συμβολαιογράφοι (3,16%- 3 άτομα). 1 άτομο εργάζεται ιδιωτικά ως ψυχολόγος.

Σε ΜΗΚΥΟ, σε θέσεις μη εκπαιδευτικού τομέα, απασχολούνται 9 άτομα (9,47%). Εκεί οι απόφοιτες/οι καταλαμβάνουν θέσεις συντονιστών προγραμμάτων, κοινωνικών λειτουργών, πολιτισμικών διαμεσολαβητών κλπ.

Τέλος, 3,16% των αποφοίτων (3 άτομα) δήλωσε ότι είναι άνεργοι/ες την περίοδο της απογραφής.

Πίνακας 4. Απασχόληση αποφοίτων ΠΜΣ 'Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα' την περίοδο της απογραφής (Οκτώβριος 2022)		
Εκπαιδευτικοί		65,26%
	Δημόσια εκπαίδευση	38,95%
	Ιδιωτική εκπαίδευση	20%
	ΜΗΚΥΟ, δήμοι κ.ά.	6,31%
ΜΗΚΥΟ σε θέσεις μη εκπαιδευτικού τομέα		9,47%
Ιδιωτικοί υπάλληλοι		8,42%
Υπάλληλοι στον ευρύτερο δημόσιο τομέα		6,32%
Δικηγόροι/ συμβολαιογράφοι		3,16%
Ερευνήτριες/ές		3,16%
Άλλο		1,05%
Άνεργες/οι		3,16%

Σύνολο	100%
--------	------

Απασχόληση πριν και μετά το ΠΜΣ: Συμπεράσματα

Η μελέτη των στοιχείων της απογραφής των αποφοίτων του ΠΜΣ «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα» της περιόδου 2018-2022 αναδεικνύει ότι η συντριπτική πλειονότητα των πτυχιούχων απασχολείται στο χώρο της εκπαίδευσης. Ειδικότερα, όμως, το ποσοστό των αποφοίτων, οι οποίοι/ες εργάζονται στη δημόσια εκπαίδευση ως νηπιαγωγοί, δασκάλους/οι, καθηγήτριες/ές μέσης εκπαίδευσης κατά τη διεξαγωγή της απογραφής εμφανίζει εντυπωσιακή άνοδο σε σχέση με εκείνο που παρουσίαζαν τα ίδια άτομα κατά την εγγραφή τους στο ΠΜΣ (ποσοστά 38,95% και 15,79% αντίστοιχα). Η αύξηση της απασχόλησης των νέων πτυχιούχων στη δημόσια εκπαίδευση δεν μπορεί να αποδοθεί μονοσήμαντα στην απόκτηση μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών. Συνδέεται επίσης με τον υψηλό αριθμό διορισμών τα τελευταία χρόνια, γεγονός που ακολουθεί μετά από μια παρατεταμένη περίοδο περιοριστικής πολιτικής στο δημόσιο τομέα λόγω της οικονομικής κρίσης. Μπορεί επίσης να σημαίνει ότι οι σπουδές σε μεταπτυχιακό επίπεδο λειτουργούν ως συνέχεια των προπτυχιακών σπουδών και καθυστερούν την αναζήτηση εργασίας.

Επιπλέον, ενώ η απασχόληση γενικά στο χώρο της εκπαίδευσης εμφανίζει υψηλό ποσοστό, τόσο πριν την εισαγωγή στο ΠΜΣ, όσο και μετά την αποφοίτηση (42,11% και 65,26% αντίστοιχα), υπάρχουν μετατοπίσεις στο είδος αυτής της απασχόλησης. Κατά την εγγραφή τους 12,63% των σημερινών αποφοίτων παραδίδουν ιδιαίτερα μαθήματα κατ' οίκον, ενώ κατά την περίοδο της απογραφής το ποσοστό αυτό μειώνεται στο 4,21%. Οι απόφοιτες/οι μετά την απόκτηση του μεταπτυχιακού τίτλου απασχολούνται σε μεγαλύτερη ποικιλία θέσεων (αναφέρονται ενδεικτικά: ΕΚΟΜΕ, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου κ.ά). Επίσης, 26,32% των αποφοίτων κατά την εγγραφή στο ΠΜΣ βρίσκονται εκτός απασχόλησης ή είναι άνεργες/οι, ποσοστό το οποίο διαμορφώνεται στο 3,16% κατά την περίοδο της απογραφής. Η σημαντική μείωση του ποσοστού ανεργίας των αποφοίτων συνδέεται παράλληλα με την αύξηση του αριθμού των εργαζόμενων κατά τη απογραφή στη δημόσια εκπαίδευση, σε ΜΗΚΥΟ και άλλους φορείς.

Αυτή η μετατόπιση από την ανεργία στην απασχόληση και η διεύρυνση των πεδίων απασχόλησης των αποφοίτων, ενδέχεται να οφείλεται στο ότι η απόκτηση του μεταπτυχιακού τίτλου ΕΑΔ αποτέλεσε ένα σημαντικό προσόν στην εξεύρεση εργασίας. Η διεισδυτικότητα του μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών σε ένα ευρύ φάσμα της αγοράς εργασίας αναδεικνύεται από την απορροφησιμότητά του σε περισσότερες θέσεις εργασίας σχετικές με την εκπαίδευση, ιδίως σε φορείς που δραστηριοποιούνται στους τομείς της εκπαιδευτικής πολιτικής και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

3. Επισκόπηση αποφοίτων ΠΜΣ 2018-2022

Το ερωτηματολόγιο απευθύνθηκε σε απόφοιτες/ους των ακαδημαϊκών ετών 2018 έως 2022 του ΠΜΣ «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα». Αναπτύχθηκε και συμπληρώθηκε μέσω διαδικτυακής πλατφόρμας ερωτηματολογίων και ήταν διαθέσιμο από τις 12/10/2022 μέχρι τις 4/11/2022. Συμπληρώθηκε από 87 άτομα. Η ανάλυση των ποσοτικών δεδομένων έγινε με το λογισμικό SPSS, ενώ για τα ποιοτικά δεδομένα (ανοιχτές ερωτήσεις) αξιοποιήθηκε λογισμικό υπολογιστικών φύλλων (spreadsheet). Το ερωτηματολόγιο ήταν ανώνυμο, εμπιστευτικό, και τα στοιχεία χρησιμοποιήθηκαν αποκλειστικά από την ερευνητική ομάδα του ΠΜΣ για τις ανάγκες της συγκεκριμένης έρευνας.

Στην έρευνα αυτή αποτυπώνεται η εκπαιδευτική και επαγγελματική πορεία των αποφοίτων, η κοινωνική δράση τους μετά το ΠΜΣ, όπως επίσης και οι αντιλήψεις τους για τη συμβολή του ΠΜΣ σε πεδία όπως η επαγγελματική τους πορεία, κοινωνικά θέματα, και η διεύρυνση του κοινωνικού δικτύου τους.

Από την ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας προκύπτει ότι 75% των αποφοίτων εκτιμούν ότι το ΠΜΣ συνέβαλε στην επαγγελματική κινητικότητά τους και ειδικότερα όσες/οι μετά την αποφοίτησή τους εργάστηκαν στο Δημόσιο Τομέα, και πιο συγκεκριμένα στην Εκπαίδευση. Το ΠΜΣ φαίνεται παράλληλα ότι συνέβαλε στην αλλαγή των αντιλήψεων και των πρακτικών των αποφοίτων και την ενίσχυση των επαγγελματικών γνώσεών τους.

Οι απόφοιτοι του ΠΜΣ, στη μεγάλη πλειονότητά τους απασχολούνται πριν και μετά την αποφοίτησή τους σε διάφορους τομείς της (τυπικής και άτυπης) εκπαίδευσης.

Επιπλέον, για την πλειονότητα των αποφοίτων το ΠΜΣ συνέβαλε στην ενίσχυση του ενδιαφέροντός τους για περαιτέρω σπουδές, με ένα μεγάλο ποσοστό εξ αυτών (αν και μικρότερο από ό,τι προέκυψε κατά την έρευνα στους αποφοίτους πριν το 2018) να συνεχίζει πράγματι σε μεταπτυχιακές ή διδακτορικές σπουδές.

Η συμβολή του ΠΜΣ στην ανάπτυξη του κοινωνικού δικτύου των αποφοίτων φαίνεται να θεωρείται σημαντική τόσο από τους/τις απόφοιτους/ες που θεωρούν ότι το ΠΜΣ συνέβαλε στην εργασιακή απασχόληση τους όσο και από εκείνους/ες που δηλώνουν ότι το ΠΜΣ συνέβαλε σε μικρό βαθμό ή καθόλου.

Μεγάλο ποσοστό των αποφοίτων συμμετείχε σε εθελοντικές και ανθρωπιστικές δράσεις μετά την αποφοίτηση από το ΠΜΣ. Η φοίτηση στο ΠΜΣ φαίνεται ότι συνέβαλε θετικά στον τρόπο με τον οποίο οι απόφοιτοι/ες αναλύουν τα κοινωνικά φαινόμενα, στην ανάπτυξη του κοινωνικού κύκλου τους, και στη διεύρυνση των ενδιαφερόντων τους.

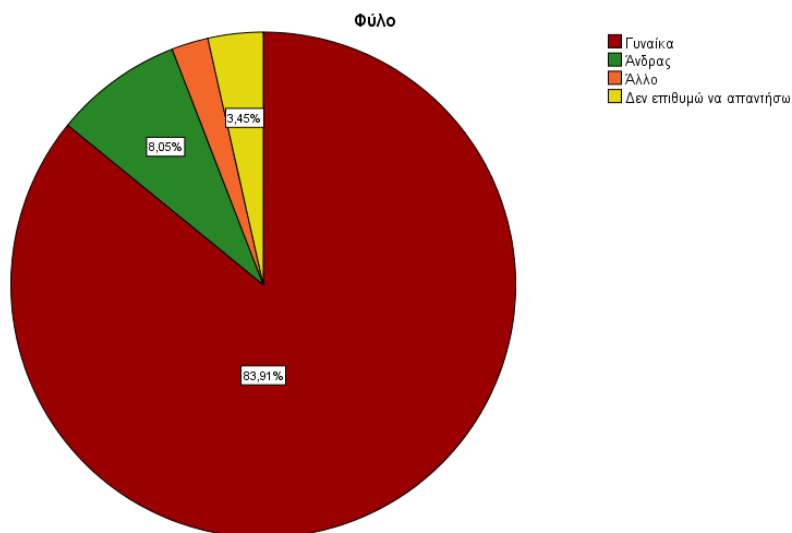
Γενικότερα, η συντριπτική πλειονότητα των αποφοίτων που συμμετείχαν στην έρευνα θα πρότειναν το ΠΜΣ «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα» σε άτομα του περιβάλλοντός τους.

3.1. Ανάλυση Ποσοτικών Δεδομένων

3.1.1. Επισκόπηση: Δημογραφικά Στοιχεία

Στο ερωτηματολόγιο συμμετείχαν 87 απόφοιτοι/ες των ετών 2018-2022 του ΠΜΣ «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα».

Στην πλειονότητά τους, οι απόφοιτοι/ες που συμμετείχαν στην έρευνα ήταν γυναίκες (84%, N=73), το 8% (N=7) ήταν άντρες, «Άλλο» δήλωσε το 2% περίπου (2 άτομα), ενώ 3 άτομα επέλεξαν την απάντηση «Δεν επιθυμώ να απαντήσω» και 2 δεν απάντησαν καθόλου στην ερώτηση (Σχήμα 1). Αντίστοιχα ήταν και τα ποσοστά στην προηγούμενη έρευνα, για τους/τις αποφοίτους/ες πριν από το 2018 όπου και πάλι συμμετείχαν περισσότερες γυναίκες (87%, N=76) ενώ οι άνδρες ήταν το 10,23%.

Σχήμα 1: Δημογραφικά στοιχεία: το φύλο των συμμετεχόντων στην έρευνα

Η Μέση Τιμή (Mean) της ηλικίας των συμμετεχόντων/ουσών ήταν τα 33,22 έτη (N=85 καθώς 2 άτομα δεν απάντησαν στην ερώτηση), με Τυπική Απόκλιση (SD) τα 6,66 έτη. Η πιο συχνά αναφερόμενη ηλικία (Mode) ήταν τα 30 έτη (σε 15 περιπτώσεις) και τα 31 έτη (σε 12 περιπτώσεις). Η μικρότερη ηλικία που αναφέρθηκε ήταν τα 24 έτη και η μεγαλύτερη τα 56 έτη (σε 1 περίπτωση για κάθε ηλικία) (Πίνακας 1). Οι ηλικίες των συμμετεχόντων/ουσών εμφανίζονται σχετικά μικρότερες από εκείνες της προηγούμενης έρευνας όπου η μέση ηλικία ήταν τα 36,36 έτη, με Τυπική Απόκλιση τα 6,93 έτη.

Πίνακας 1 Δημογραφικά στοιχεία: Η ηλικία των συμμετεχόντων στην έρευνα

Ηλικία (έτη)	
Μέση Τιμή (Mean)	33,22
Επικρατούσα Τιμή (Mode)	30
Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation)	6,66
Minimum	24

Maximum	56
---------	----

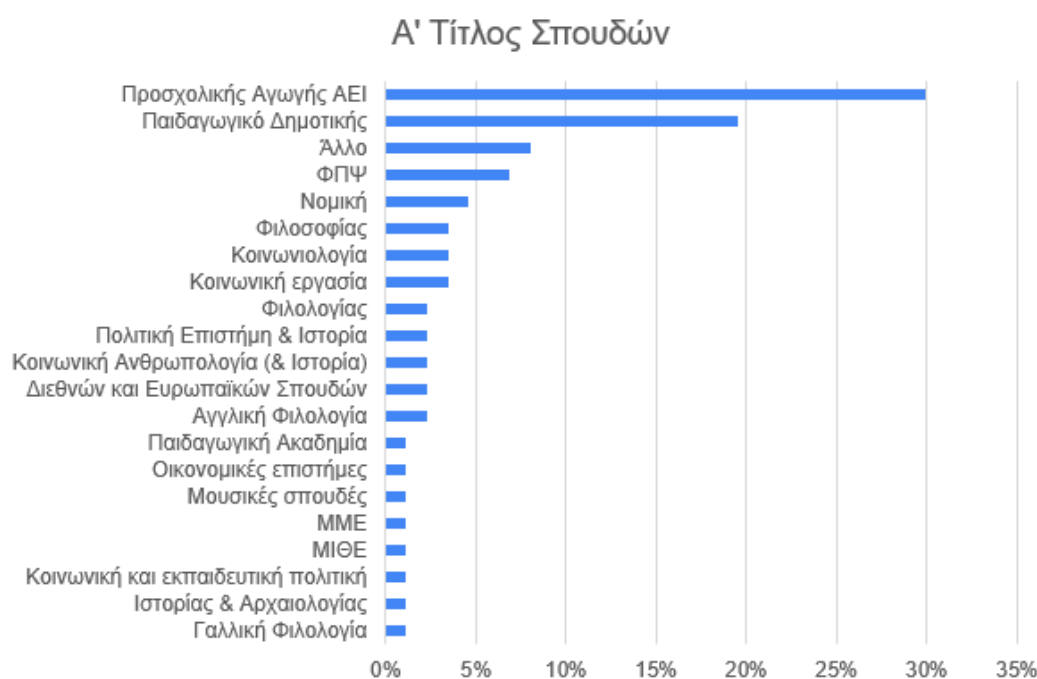
Η πλειονότητα των αποφοίτων που συμμετείχαν στο ερωτηματολόγιο κατοικούν στην περιοχή της Αττικής (88,5%) με το υπόλοιπο ποσοστό να αναφέρει άλλους νομούς της Ελλάδας. Δεν υπήρχε καμία απάντηση για κατοικία εκτός Ελλάδας, σε αντίθεση με την προηγούμενη έρευνα όπου αυτό το ποσοστό ήταν 7,9%. Και στην προηγούμενη έρευνα, ωστόσο, η πλειονότητα των απαντήσεων αφορούσαν την Αττική (78,65%, N=70). Ο τόπος κατοικίας (νομός) που δήλωσαν οι απόφοιτοι/ες περιγράφεται στο παρακάτω σχήμα (Πίνακας 2).

Πίνακας 2 Δημογραφικά στοιχεία: τόπος κατοικίας των αποφοίτων

Τόπος Κατοικίας (Νομός)	Συχνότητα	Ποσοστό
Αργολίδας	1	1,1
Αττικής (εκτός νησιών Αργοσαρωνκού)	77	88,5
Αχαΐας	1	1,1
Δωδεκανήσου	1	1,1
Εκτός Ελλάδος	1	1,1
Ηλείας	1	1,1
Ηρακλείου	1	1,1
Ρεθύμνης	1	1,1
Φθιώτιδας	1	1,1
Χανίων	2	2,3
Σύνολο	87	100,0

3.1.2. Επισκόπηση: Εκπαιδευτική Πορεία

Η πλειονότητα των αποφοίτων που συμμετείχαν στην έρευνα κατέχει προπτυχιακούς τίτλους σπουδών στο πεδίο των Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών, όπως είχε προκύψει και στην προηγούμενη έρευνα. Πιο συγκεκριμένα, το μεγαλύτερο ποσοστό απάντησε ότι το πρώτο πτυχίο τους απονεμήθηκε από Τμήμα Προσχολικής Αγωγής ΑΕΙ (περίπου 30%, ποσοστό διπλάσιο από εκείνο που είχε δηλωθεί στην προηγούμενη έρευνα δλδ. 16,8%), 19,5% προήλθαν από Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, 8% δήλωσε κάποιο άλλο τμήμα, 6,9% ΦΠΣ, και 4,6% από τη Νομική Σχολή (δείτε το Σχήμα 2 και τον Πίνακα 3 για αναλυτικά στοιχεία).

Σχήμα 2 1ος τίτλος προπτυχιακών σπουδών

Επιπλέον, 6 άτομα δήλωσαν ότι κατέχουν και δεύτερο προπτυχιακό τίτλο σπουδών από τα εξής πεδία: Ιστορίας & Αρχαιολογίας, Κοινωνικής Ανθρωπολογίας (& Ιστορίας), Προσχολικής Αγωγής ΑΕΙ, ΦΠ. Για τα αναλυτικά στοιχεία δείτε τον Πίνακα 4. Στην προηγούμενη έρευνα, 9 άτομα είχαν δηλώσει ότι κατέχουν και 2ο προπτυχιακό τίτλο σπουδών από τα πεδία: Γερμανικής Φιλολογίας, Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών, Ιστορίας & Αρχαιολογίας, Κοινωνικής Ανθρωπολογίας (& Ιστορίας), MME, Μουσικών Σπουδών, Παιδαγωγικού Δημοτικής Εκπαίδευσης, Προσχολικής Αγωγής ΑΕΙ.

Πίνακας 3 1ος τίτλος προπτυχιακών σπουδών

Προπτυχιακός τίτλος σπουδών (πρώτος)	Συχνότητα	Ποσοστό
Αγγλική Φιλολογία	2	2,3
Άλλο	7	8,0
Γαλλική Φιλολογία	1	1,1
Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών	2	2,3
Ιστορίας & Αρχαιολογίας	1	1,1
Κοινωνική Ανθρωπολογία (& Ιστορία)	2	2,3
Κοινωνική εργασία	3	3,4
Κοινωνική και εκπαιδευτική πολιτική	1	1,1
Κοινωνιολογία	3	3,4
ΜΙΘΕ	1	1,1
ΜΜΕ	1	1,1
Μουσικές σπουδές	1	1,1
Νομική	4	4,6
Οικονομικές επιστήμες	1	1,1
Παιδαγωγική Ακαδημία	1	1,1
Παιδαγωγικό Δημοτικής	17	19,5

Πολιτική Επιστήμη & Ιστορία	2	2,3
Προσχολικής Αγωγής ΑΕΙ	26	29,9
Φιλολογίας	2	2,3
Φιλοσοφίας	3	3,4
ΦΠΨ	6	6,9
Σύνολο	87	100,0

Πίνακας 4 2ος τίτλος προπτυχιακών σπουδών

Ποιος ήταν ο 2ος προπτυχιακός τίτλος σπουδών σας (εφόσον υπάρχει);	Συχνότητα	Ποσοστό
Δεν απάντησαν*	72	82,8
Άλλο	3	3,4
Δεν έχω 2ο προπτυχιακό τίτλο σπουδών	6	6,9
Ιστορίας & Αρχαιολογίας	1	1,1
Κοινωνική Ανθρωπολογία (& Ιστορία)	1	1,1
Προσχολικής Αγωγής ΑΕΙ	3	3,4
ΦΠΨ	1	1,1
Total	87	100,0

* υποθέτουμε ότι δεν κατέχουν 2^ο τίτλο προπτυχιακών σπουδών

Οι περισσότεροι/ες από τους/ις αποφοίτους/ες δεν είχαν ολοκληρώσει κάποιο άλλο ΠΜΣ πριν από την εγγραφή τους στο ΠΜΣ «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα». Το 9% των αποφοίτων (N=8) δήλωσαν ότι είχαν ολοκληρώσει και κάποιο άλλο ΠΜΣ πριν από την εγγραφή τους. Το αντίστοιχο ποσοστό κατά την προηγούμενη έρευνα ήταν 14,6% (N=13).

18% των αποφοίτων που συμμετείχαν στην έρευνα δήλωσε ότι συνέχισαν τις σπουδές τους μετά την ολοκλήρωση του ΠΜΣ «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα». Πιο συγκεκριμένα, 6 άτομα (6,9%) δήλωσαν ότι έχουν ολοκληρώσει και άλλο ΠΜΣ, 7 άτομα συνέχισαν τις σπουδές τους σε επίπεδο διδακτορικής διατριβής (7,9%) και 1 από αυτά την έχει ήδη ολοκληρώσει Τέσσερα άτομα παρακολουθούν και άλλο ΠΜΣ (1 από αυτά δήλωσε ότι συνεχίζει σε διδακτορικές σπουδές) (Πίνακας 5). Στην προηγούμενη έρευνα, το ποσοστό των αποφοίτων που συνέχισαν τις σπουδές τους ήταν 28%. Πιο συγκεκριμένα, 12 άτομα είχαν δηλώσει ότι εκπονούν ή έχουν ολοκληρώσει διδακτορική διατριβή, και 13 άτομα είχαν δηλώσει ότι παρακολουθούν ή έχουν ολοκληρώσει και άλλο ΠΜΣ. Φαίνεται, έτσι, ότι το ποσοστό των αποφοίτων που συνέχισαν τις σπουδές τους έχει μειωθεί σε σχέση με τους αποφοίτους πριν από το 2018.

Πίνακας 5 Μεταπτυχιακές σπουδές μετά την ολοκλήρωση του ΠΜΣ

Έχετε παρακολουθήσει άλλο μεταπτυχιακό πρόγραμμα μετά την αποφοίτηση από το ΠΜΣ «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα»; Επιλέξτε όποια από τα παρακάτω ισχύουν για εσάς:		
	Συχνότητα	Ποσοστό
Δεν παρακολούθησα άλλο μεταπτυχιακό πρόγραμμα μετά την αποφοίτησή μου από το ΠΜΣ.	71	81,6
Εκπονώ διδακτορική διατριβή.	6	6,8
Έχω ολοκληρώσει και άλλο ΠΜΣ.	6	6,9

Παρακολουθώ και άλλο ΠΜΣ.	3	3,4
Έχω ολοκληρώσει διδακτορικές σπουδές.	1	1,1
Σύνολο	87	100,0

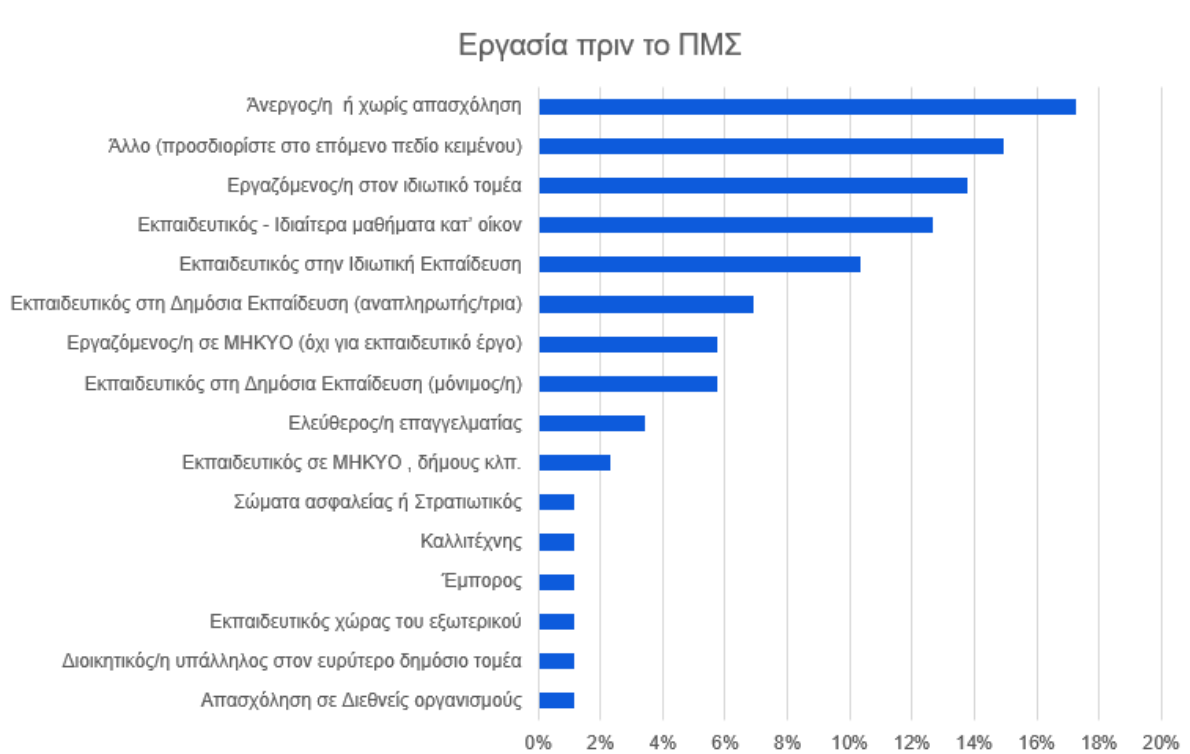
Η κατεύθυνση αρχικών σπουδών των αποφοίτων φαίνεται να συνδέεται με την αντίληψη που είχαν για τη συμβολή του ΠΜΣ «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα» στην εξεύρεση απασχόλησης. 49,4% των αποφοίτων που απάντησαν την ερώτηση «Εφόσον η σημερινή απασχόληση δεν είναι η ίδια με εκείνη που είχατε πριν τη φοίτηση στο ΠΜΣ, πόσο συνέβαλε ο τίτλος του ΠΜΣ στην εξεύρεση απασχόλησης;» δήλωσαν ότι το ΠΜΣ συνέβαλε «πολύ» και «πάρα πολύ», ανεξαρτήτως του 1ου προπτυχιακού τίτλου σπουδών. Τα μεγαλύτερα ποσοστά θετικών απαντήσεων (πολύ και πάρα πολύ), ωστόσο, σημειώθηκαν από αποφοίτους Παιδαγωγικών Τμημάτων (πίνακας ανάλυσης στο Παράρτημα 1).

Είναι ενδιαφέρον ότι η αντίληψη των αποφοίτων για τη συμβολή του ΠΜΣ στη μεταβολή και την εύρεση εργασίας φαίνεται να συνδέεται με την αντίληψη για τη συμβολή του ΠΜΣ στην ενίσχυση του ενδιαφέροντος για περαιτέρω σπουδές αν και πρέπει να σημειωθεί ότι δεν παρουσιάστηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές. Ωστόσο, τα μεγαλύτερα ποσοστά απαντήσεων συγκεντρώθηκαν στις περιπτώσεις που οι απόφοιτοι/ες δήλωσαν ότι το ΠΜΣ συνέβαλε στη μεταβολή εργασίας «πολύ» και «πάρα πολύ» και στην ενίσχυση του ενδιαφέροντος για περαιτέρω σπουδές. 42% των αποφοίτων που απάντησε ότι το ΠΜΣ συνέβαλε πολύ στην ενίσχυση του ενδιαφέροντος για περαιτέρω σπουδές, απάντησε επίσης ότι το ΠΜΣ συνέβαλε πάρα πολύ στη μεταβολή του επαγγέλματός τους, ενώ 39% όσων δήλωσαν ότι το ΠΜΣ συνέβαλε πολύ στο ενδιαφέρον για περαιτέρω σπουδές, δήλωσε επίσης ότι συνέβαλε πάρα πολύ στη μεταβολή επαγγέλματος (Παράρτημα 2). Γενικότερα, 76% των αποφοίτων δήλωσε ότι η φοίτησή στο ΠΜΣ «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα» ενίσχυσε το ενδιαφέρον για περαιτέρω σπουδές. Το αντίστοιχο ποσοστό κατά την προηγούμενη έρευνα ήταν 73%.

3.1.3. Επισκόπηση: Επαγγελματική Πορεία

Επαγγελματική Απασχόληση πριν τη Φοίτηση στο ΠΜΣ

Πριν από τη φοίτησή τους στο ΠΜΣ, 17,2% των αποφοίτων δήλωσαν άνεργοι/ες ή χωρίς απασχόληση. Για το υπόλοιπο 82,8% ωστόσο που ήταν εργαζόμενοι/ες, τα περισσότερα επαγγέλματα που αναφέρθηκαν αφορούσαν το χώρο της εκπαίδευσης. Πιο συγκεκριμένα, 14,9% των αποφοίτων δήλωσε κάποιο άλλο από τα διαθέσιμα στο ερωτηματολόγιο επαγγέλματα (θα περιγραφεί στη συνέχεια), και 13,8% δήλωσε ότι εργαζόταν στον ιδιωτικό τομέα (Σχήμα 3). Περίπου 40% των συμμετεχόντων/ουσών δήλωσαν ότι εργάζονταν ως εκπαιδευτικοί διαφόρων κατηγοριών, όπως εκπαιδευτικοί στην ιδιωτική εκπαίδευση, στη δημόσια εκπαίδευση ως αναπληρωτές/τριες ή μόνιμοι/ες, σε ΜΗΚΥΟ, δήμους κλπ., ιδιαίτερα μαθήματα κατ' οίκον, εκπαιδευτικοί σε χώρα του εξωτερικού. Για τα αναλυτικά στοιχεία δείτε τον Πίνακα 6.

Σχήμα 3 Εργασιακή απασχόληση πριν από τη φοίτηση στο ΠΜΣ

Όσοι/ες επέλεξαν την κατηγορία «Άλλο» περιέγραψαν, στο ανοιχτό πεδίο απάντησης τα εξής επαγγέλματα: μεταφραστής/ρια και αρθρογράφος, απασχόληση παιδιών κατ' οίκον, δικηγόρος, δημιουργική απασχόληση, εκπαιδευτικός (μελέτη παιδιών

δημοτικού – γυμνασίου), εστίαση, βοηθός σε κουκλοθέατρο, κοινωνιολόγος, συντονισμός ευρωπαϊκών έργων, τηλεφωνητής/ρια.

Κατά την προηγούμενη έρευνα (απόφοιτοι πριν το 2018), η πλειονότητα των φοιτητ(ρι)ών στο ΠΜΣ εργάζονταν ως μόνιμοι/ες εκπαιδευτικοί στη Δημόσια Εκπαίδευση (18%, N=16), ενώ ακολουθούσαν σε ποσοστό όσοι/ες απόφοιτοι/ες ήταν άνεργοι/ες ή χωρίς απασχόληση (15,7%, N=14), και οι απόφοιτοι/ες που εργάζονταν ως εκπαιδευτικοί στην Ιδιωτική Εκπαίδευση (13,5%, N=12). Άλλη εργασιακή απασχόληση πριν από το ΠΜΣ που είχαν δηλώσει οι απόφοιτοι/ες αφορούσε τα εξής πεδία: εθελοντική εργασία σε ΜΗΚΥΟ, διαφημιστικές εταιρίες, φροντίδα παιδιών με αναπηρίες, ιδιαίτερα μαθήματα, φροντίδα και δημιουργική απασχόληση παιδιών.

Πίνακας 6 Εργασιακή απασχόληση πριν από τη φοίτηση στο ΠΜΣ

Ποια ήταν η κύρια εργασιακή απασχόλησή σας πριν από τη φοίτηση στο ΠΜΣ «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα»; (Επιλέξτε όποια από τις παρακάτω κατηγορίες είναι πιο συναφής. Εάν επιλέξετε "Άλλο" διευκρινίστε προαιρετικά στο παρακάτω πεδίο κειμένου.)		
	Συχνότητα	Ποσοστό
Άνεργος/η ή χωρίς απασχόληση	15	17,2%
Άλλο (προσδιορίστε στο επόμενο πεδίο κειμένου)	13	14,9%
Εργαζόμενος/η στον ιδιωτικό τομέα	12	13,8%
Εκπαιδευτικός - Ιδιαίτερα μαθήματα κατ' οίκον	11	12,6%
Εκπαιδευτικός στην Ιδιωτική Εκπαίδευση	9	10,3%
Εκπαιδευτικός στη Δημόσια	6	6,9%

Εκπαίδευση (αναπληρωτής/τρια)		
Εκπαιδευτικός στη Δημόσια Εκπαίδευση (μόνιμος/η)	5	5,7%
Εργαζόμενος/η σε ΜΗΚΥΟ (όχι για εκπαιδευτικό έργο)	5	5,7%
Ελεύθερος/η επαγγελματίας	3	3,4%
Εκπαιδευτικός σε ΜΗΚΥΟ , δήμους κλπ.	2	2,3%
Απασχόληση σε Διεθνείς οργανισμούς	1	1,1%
Διοικητικός/η υπάλληλος στον ευρύτερο δημόσιο τομέα	1	1,1%
Εκπαιδευτικός χώρας του εξωτερικού	1	1,1%
Έμπορος	1	1,1%
Καλλιτέχνης	1	1,1%
Σώματα ασφαλείας ή Στρατιωτικός	1	1,1%
Σύνολο	87	100%

Σημερινή Επαγγελματική Απασχόληση

Για την πλειονότητα των αποφοίτων φάνηκε ότι μεταβλήθηκε η εργασία τους μετά την αποφοίτησή τους από το ΠΜΣ. 24% (N=21) δήλωσε ότι δεν μεταβλήθηκε η επαγγελματική απασχόλησή τους, ενώ 75% (N=65) δήλωσε αλλαγή εργασιακής απασχόλησης. Πιο συγκεκριμένα, το μεγαλύτερο ποσοστό (50,6%) όσων μεταβλήθηκε η εργασιακή τους κατάσταση σήμερα εργάζονται ως εκπαιδευτικοί στη δημόσια εκπαίδευση, ως αναπληρωτές/τριες ή μόνιμοι/ες εκπαιδευτικοί ή στην ιδιωτική εκπαίδευση (Πίνακας 7).

Κατά την προηγούμενη έρευνα είχε προκύψει ότι σε μεγαλύτερο ποσοστό δεν μεταβλήθηκε η εργασία τους μετά την αποφοίτησή από το ΠΜΣ σε σχέση με την σημερινή, τότε, εργασία τους. Για την επαγγελματική τους πορεία μετά την αποφοίτησή τους, το 38,6% των αποφοίτων είχε δηλώσει ότι μεταβλήθηκε η εργασία τους, ενώ 61,4% των αποφοίτων είχε δηλώσει ότι μετά την αποφοίτησή τους δεν απασχολήθηκαν σε εργασία διαφορετική από τη σημερινή. Φαίνεται έτσι, μια αυξημένη τάση προς μεταβολή της επαγγελματικής απασχόλησης σε σχέση με την προηγούμενη έρευνα.

Πίνακας 7 Σημερινή απασχόληση των αποφοίτων

Σημερινή απασχόληση (επιλογή 1):	Συχνότητα	Ποσοστό
Εκπαιδευτικός στη Δημόσια Εκπαίδευση (αναπληρωτής/τρια)	18	20,7%
Εκπαιδευτικός στη Δημόσια Εκπαίδευση (μόνιμος/η)	14	16,1%
Εκπαιδευτικός στην Ιδιωτική Εκπαίδευση	12	13,8%
Δεν απάντησαν	9	10,3%
Άλλο (προσδιορίστε στο επόμενο πεδίο κειμένου)	8	9,2%
Εργαζόμενος/η σε ΜΗΚΥΟ (όχι για εκπαιδευτικό έργο)	6	6,9%
Εργαζόμενος/η στον ιδιωτικό τομέα	5	5,7%
Εκπαιδευτικός - Ιδιαίτερα μαθήματα κατ' οίκον	4	4,6%
Απασχόληση σε Διεθνείς οργανισμούς	2	2,3%

Διοικητικός/η υπάλληλος στον ευρύτερο δημόσιο τομέα	2	2,3%
Εκπαιδευτικός σε ΜΗΚΥΟ , δήμους κλπ.	2	2,3%
Κοινωνικός/η λειτουργός	2	2,3%
Άνεργος/η ή χωρίς απασχόληση	1	1,1%
Ελεύθερος/η επαγγελματίας	1	1,1%
Σώματα ασφαλείας ή Στρατιωτικός	1	1,1%
Σύνολο	87	100,0%

Από τα 8 (9,2%) άτομα που επέλεξαν την κατηγορία «Άλλο» σε ό,τι αφορά την εργασιακή τους κατάσταση, τα επαγγέλματα που περιέγραψαν στο αντίστοιχο ανοιχτό πεδίο απάντησης ήταν: δικηγόρος, δημιουργική απασχόληση σε παιδιά προσχολικής, εργαζόμενοι σε δημόσιους ερευνητικούς φορείς, διδακτορικές σπουδές, ιδιωτική παράλληλη στήριξη, διευθυντική θέση σε ιδιωτικό σχολείο, αναλυτής/τρια, θεραπευτής/τρια.

Επιπλέον, 11 άτομα δήλωσαν και 2^ο επάγγελμα που ασκούν κατά τη διάρκεια της συμμετοχής στην έρευνα. Τέσσερα άτομα δήλωσαν ότι η 2^η εργασία τους είναι ως εκπαιδευτικοί σε ιδιαίτερα κατ' οίκον μαθήματα, 2 άτομα ως ερευνητές/τριες ή επιστημονικοί συνεργάτες σε ΑΕΙ/ΤΕΙ/άλλο φορέα, 1 άτομο ως εκπαιδευτικός στη δημόσια εκπαίδευση (μόνιμος/η), 1 άτομο ως εργαζόμενος/η σε ΜΗΚΥΟ (όχι για εκπαιδευτικό έργο), και 1 άτομο ως καλλιτέχνης.

Κατά την προηγούμενη έρευνα, το 43% των αποφοίτων που είχε δηλώσει ότι άλλαξε εργασία μετά την αποφοίτησή τους από το ΠΜΣ, είχε δηλώσει ότι εργάζονταν πλέον (η σημερινή κατά την περίοδο της έρευνας εργασία τους) ως εκπαιδευτικοί στην ιδιωτική ή τη δημόσια εκπαίδευση, μόνιμοι/ες ή αναπληρωτές/ριες, σε δήμους, ΜΥΚΥΟ, κ.α., στην Ελλάδα ή το εξωτερικό. 7,69% είχε δηλώσει ότι εργάζονταν στον ιδιωτικό τομέα, και το ίδιο

ποσοστό είχε δηλώσει ότι απασχολούνται σε ΜΗΚΥΟ. Απασχόληση σε άλλους χώρους όπως υπουργεία ή στο ΙΕΠ, Δομές Ανοιχτής Φιλοξενίας Προσφύγων, μουσεία, και οργανισμούς κοινής ωφελείας είχε δηλώσει το 15,38%. Όσοι/ες είχαν παράλληλα και δεύτερη εργασιακή απασχόληση είχαν δηλώσει ότι εργάζονται ως ερευνητές/τριες ή επιστημονικοί συνεργάτες/ριες (18,75%), ως εκπαιδευτικοί στην ιδιωτική εκπαίδευση (12,50%) και ως καλλιτέχνες (12,50%). Άλλα πεδία δεύτερης εργασιακής απασχόλησης αφορούσαν και χώρους όπως η εκπαίδευση και απασχόληση παιδιών, οι κοινωνικές συνεταιριστικές επιχειρήσεις, δημόσια νοσοκομεία, ΜΗΚΥΟ, και η συμμετοχή στο πρόγραμμα εκπαίδευσης παιδιών της μουσουλμανικής μειονότητας.

Πορεία Επαγγελματικής Απασχόλησης από την Αποφοίτηση μέχρι Σήμερα

Επιπλέον, 73,6% (N=64) των αποφοίτων δήλωσε ότι μετά την αποφοίτησή τους από το ΠΜΣ δεν απασχολήθηκαν σε εργασίες διαφορετικές από τη σημερινή εργασία τους (συνεχίζουν δηλαδή να ακούν το ίδιο επάγγελμα με αυτό που είχαν μετά την αποφοίτησή τους) ενώ το 21,8% (N=19) δήλωσε ότι μετά την αποφοίτησή τους απασχολήθηκαν σε εργασίες διαφορετικές από τη σημερινή (*Ερ.: Μετά την αποφοίτησή σας από το ΠΜΣ απασχοληθήκατε σε εργασία (ή εργασίες) διαφορετική/ές από τη σημερινή;*).

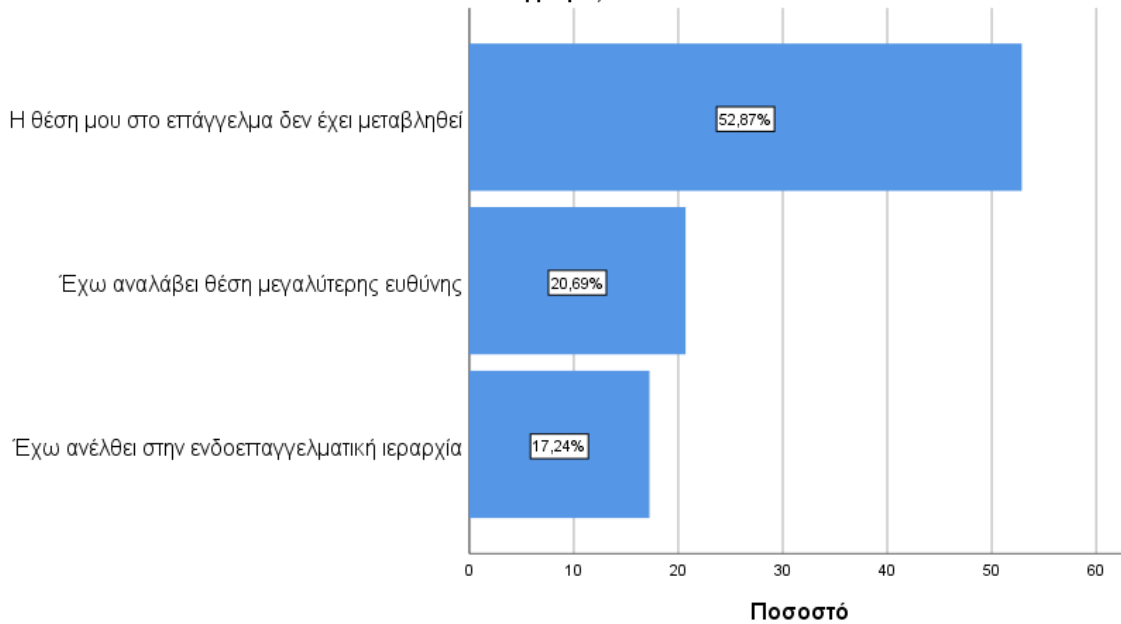
Οι επαγγελματικές μεταβολές των αποφοίτων (από την αποφοίτησή τους μέχρι σήμερα) αφορούν αλλαγή σε καθεστώς εργασίας στην εκπαίδευση. Πιο συγκεκριμένα, 3 άτομα δήλωσαν ότι εργάστηκαν ως εκπαιδευτικοί σε ιδιαίτερα μαθήματα κατ' οίκον, 3 άτομα ως εκπαιδευτικοί σε ΜΗΚΥΟ, δήμους, κλπ., 4 άτομα ως αναπληρωτές/τριες εκπαιδευτικοί στη δημόσια εκπαίδευση, 4 ως εργαζόμενοι/ες στον ιδιωτικό τομέα, 3 ως εκπαιδευτικοί στην ιδιωτική εκπαίδευση, και από 1 ως διοικητικός/η υπάλληλος στον ευρύτερο δημόσιο τομέα και ως εργαζόμενος/η σε ΜΗΚΥΟ (όχι για εκπαιδευτικό έργο). Από τα άτομα που δήλωσαν ότι μεταβλήθηκε η εργασιακή τους απασχόληση μετά το ΠΜΣ, 7 άτομα περιέγραψαν πλέον του ενός επαγγέλματος, καθώς απασχολήθηκαν σε περισσότερες από μία θέσεις εργασίας μετά την αποφοίτησή τους. Τα επαγγέλματα που ανέφεραν σε αυτή την περίπτωση ήταν 2 ως εκπαιδευτικοί στην ιδιωτική εκπαίδευση, 1 εκπαιδευτικός στη δημόσια εκπαίδευση (αναπληρωτής/τρια), 1 ως εκπαιδευτικός χώρας του εξωτερικού, 1 ως εργαζόμενος/η σε ΜΗΚΥΟ (όχι για εκπαιδευτικό έργο), 1 ως εργαζόμενος/η στον ιδιωτικό τομέα και 1 ως κοινωνικός/η λειτουργός.

Στην προηγούμενη έρευνα, αναφορικά με την εργασιακή πορεία των αποφοίτων που άλλαξαν απασχόληση μετά το ΠΜΣ, για το μεγαλύτερο ποσοστό (22,64%) η 1η θέση εργασίας μετά το ΠΜΣ ήταν στην ιδιωτική εκπαίδευση ως εκπαιδευτικοί, το 15,09% ως ερευνητές/τριες ή επιστημονικοί συνεργάτες, το 11,35% εκπαιδευτικοί σε ΜΗΚΥΟ, δήμους, κλπ, και σε ίσα ποσοστά (7,55%) εκπαιδευτικοί στη δημόσια εκπαίδευση, εργαζόμενοι/ες στον ιδιωτικό, άλλες εργασίες. Το μεγαλύτερο ποσοστό των αποφοίτων (30,77%) των οποίων αλλάζει η εργασιακή απασχόληση μετά το ΠΜΣ δηλώνει απασχόληση στον ιδιωτικό τομέα, σε ιδιαίτερα μαθήματα (15,38%), και στην ιδιωτική εκπαίδευση ή σε ΜΗΚΥΟ, δήμους κλπ (11,54% αντίστοιχα).

Από τους/τις αποφοίτους/ες που δήλωσαν ότι δεν έχει μεταβληθεί η απασχόλησή τους το τελευταίο διάστημα (*Ερ.: Εφόσον η απασχόλησή σας κατά το τελευταίο διάστημα είναι σταθερή, έχει μεταβληθεί η θέση σας στο επάγγελμα;*), το μεγαλύτερο ποσοστό δήλωσε ότι η θέση στο επάγγελμά δεν έχει μεταβληθεί (52,9%, N=46). Ακολουθούν ως ποσοστό όσες/οι δήλωσαν ότι έχουν αναλάβει θέση μεγαλύτερης ευθύνης (20,7% N=18), και τέλος εκείνοι/ες που δήλωσαν ότι έχουν ανέλθει στην ενδοεπαγγελματική ιεραρχία (17,2%, N=15) (Σχήμα 4).

Αντίστοιχα ήταν τα ευρήματα και κατά την προηγούμενη έρευνα όπου στην ίδια ερώτηση 62% των συμμετεχόντων/ουσών είχε δηλώσει ότι δεν είχε μεταβληθεί η θέση τους στο επάγγελμα, 22% είχε αναλάβει θέση μεγαλύτερης ευθύνης, και 16% είχε ανέλθει στην ενδοεπαγγελματική ιεραρχία.

Εφόσον η απασχόλησή σας κατά το τελευταίο διάστημα είναι σταθερή, έχει μεταβληθεί η θέση σας στο επάγγελμα;

Σχήμα 4 Ενδοεπαγγελματική μεταβολή

Συμβολή του ΠΜΣ στην Ενδοεπαγγελματική Άνοδο

Από τους/τις αποφοίτους/ες που απάντησαν στο αν θεωρούν την ανοδική μεταβολή στο επάγγελμά τους συνέπεια της φοίτησής τους στο ΠΜΣ (Ερ.: Εφόσον η θέση σας στο επάγγελμα έχει μεταβληθεί ανοδικά, θεωρείτε ότι αυτό αποτελεί συνέπεια της φοίτησης στο ΠΜΣ;), τα μεγαλύτερα ποσοστά συγκέντρωσαν οι απαντήσεις «καθόλου», «πολύ» και «πάρα πολύ». Πιο συγκεκριμένα, 14,9% (N=13) δήλωσε ότι δεν αναφέρουν ότι η ανοδική επαγγελματική πορεία τους ήταν συνέπεια του ΠΜΣ, 14,9% επίσης δήλωσε ότι το ΠΜΣ συνέβαλε αρκετά, και επίσης 14,9% δήλωσε ότι το ΠΜΣ συνέβαλε πάρα πολύ. 4,6% (N=4) δήλωσε ότι το ΠΜΣ συνέβαλε σε μικρό βαθμό (Πίνακας 8).

Στα αποτελέσματα της προηγούμενης έρευνας, η πλειονότητα (55%) είχε δηλώσει ότι αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό («πολύ» και «πάρα πολύ») στη φοίτησή τους στο ΠΜΣ.

Πίνακας 8 Συμβολή του ΠΜΣ στην ενδοεπαγγελματική άνοδο

Εφόσον η θέση σας στο επάγγελμα έχει μεταβληθεί ανοδικά, θεωρείτε ότι αυτό αποτελεί συνέπεια της φοίτησης στο ΠΜΣ;	Συχνότητα	Ποσοστό
Λίγο	4	4,6%
Καθόλου	13	14,9%
Πολύ	13	14,9%
Πάρα πολύ	13	14,9%
Δεν απάντησαν	44	50,6%
Σύνολο	87	100%

Αντίστοιχα, από τους/τις αποφοίτους/ες που απάντησαν ότι μεταβλήθηκε η απασχόλησή τους μετά την αποφοίτησή τους (Ερ.: Εφόσον η σημερινή απασχόληση δεν είναι η ίδια με εκείνη που είχατε πριν τη φοίτηση στο ΠΜΣ, πόσο συνέβαλε ο τίτλος του ΠΜΣ στην εξεύρεση απασχόλησης;), το 49,4% δήλωσε ότι ο τίτλος του ΠΜΣ συνέβαλε «πολύ» και «πάρα πολύ» σε αυτή την αλλαγή, ενώ το 23% θεωρεί ότι συνέβαλε «λίγο» ή «καθόλου» (Πίνακας 9).

Στην προηγούμενη έρευνα, το ποσοστό των ατόμων που δήλωσε ότι το ΠΜΣ συνέβαλε «πολύ» ή «πάρα πολύ» στην αλλαγή επαγγέλματος ήταν 72%. Φαίνεται έτσι, ότι οι απόφοιτοι/ες αποδίδουν σε μικρότερο βαθμό στο ΠΜΣ ΑΕΔ την αλλαγή της επαγγελματικής τους απασχόλησης απ' ότι κατά την προηγούμενη έρευνα.

Πίνακας 9 Συμβολή του ΠΜΣ στην εξεύρεση νέας απασχόλησης

Εφόσον η σημερινή απασχόληση δεν είναι η ίδια με εκείνη που είχατε πριν τη φοίτηση στο ΠΜΣ, πόσο συνέβαλε ο τίτλος του ΠΜΣ στην εξεύρεση απασχόλησης;	Συχνότητα	Ποσοστό
Καθόλου	11	12,6%
Λίγο	9	10,3%
Πολύ	20	23,0%
Πάρα πολύ	23	26,4%
Δεν απάντησαν	24	27,6%
Σύνολο	87	100%

Σε αντίθεση με την προηγούμενη έρευνα όπου είχε φανεί ότι το ΠΜΣ συνέβαλε στην εύρεση εργασίας στον ιδιωτικό τομέα, οι απόφοιτοι από το 2018 και μετά φάνηκε να αποδίδουν σε μεγαλύτερο βαθμό τη συμβολή του ΠΜΣ στην εύρεση εργασίας στο Δημόσιο Τομέα και πιο συγκεκριμένα στην εκπαίδευση. Στη συσχέτιση των ερωτήσεων για την σημερινή εργασιακή απασχόληση (*Ερ. Σημερινή απασχόληση, επιλογή 1*) και για τη συμβολή του ΠΜΣ στην εξεύρεση εργασίας (*Ερ. Εφόσον η σημερινή απασχόληση δεν είναι η ίδια με εκείνη που είχατε πριν τη φοίτηση στο ΠΜΣ, πόσο συνέβαλε ο τίτλος του ΠΜΣ στην εξεύρεση απασχόλησης;*), το μεγαλύτερο ποσοστό απαντήσεων στο σύνολο των συμμετεχόντων (N=63 που απάντησαν σε αυτές τις ερωτήσεις) αποτελείτο από όσους/ες εργάστηκαν ως εκπαιδευτικοί στη Δημόσια Εκπαίδευση (αναπληρωτής/τρια) και απάντησαν ότι το ΠΜΣ συνέβαλε «πάρα πολύ» (N=9, 14,3%). Το αμέσως επόμενο ποσοστό (N=5, 7,9%) συγκεντρώθηκε σε αποφοίτους/ες που εργάζονται ως αναπληρωτές/ριες εκπαιδευτικοί στη δημόσια εκπαίδευση και δήλωσαν ότι το ΠΜΣ συνέβαλε πολύ στην εύρεση εργασίας, και σε αποφοίτους/ες που εργάζονται ως εκπαιδευτικοί στην ιδιωτική

εκπαίδευση και δήλωσαν ότι το ΠΜΣ συνέβαλε επίσης πολύ (Παράρτημα 3). Στην προηγούμενη έρευνα, τα υψηλότερα ποσοστά αφορούσαν όσους/ες εργάζονταν σε άλλα επαγγέλματα και όσους/ες εργάζονταν ως μόνιμοι εκπαιδευτικοί στη δημόσια εκπαίδευση και είχαν δηλώσει ότι το ΠΜΣ συνέβαλε «πολύ» και «πάρα πολύ» στην εργασία τους.

Παρόμοια ήταν και η συσχέτιση των ερωτημάτων για τη συμβολή του ΠΜΣ στην εύρεση εργασίας, και την ένταξη στην αγορά εργασίας μετά το ΠΜΣ. Το μεγαλύτερο ποσοστό απαντήσεων στο σύνολο των ατόμων που απάντησαν αυτές τις ερωτήσεις (N=63) συγκεντρώθηκε από αποφοίτους/ες που εργάστηκαν μετά την αποφοίτησή τους στη δημόσια εκπαίδευση ως αναπληρωτές/ριες εκπαιδευτικοί και απάντησαν ότι το ΠΜΣ συνέβαλε «πάρα πολύ» (N=6, 9,5%).

Σε σχέση με τη συσχέτιση της δεύτερης εργασιακής απασχόλησης, μετά το ΠΜΣ και της συμβολής του ΠΜΣ, το πλήθος των ατόμων που απάντησε και τις δύο ερωτήσεις ήταν πολύ μικρό (N=14) για να μπορέσουμε να εξάγουμε αξιόπιστα συμπεράσματα.

Η συμβολή του ΠΜΣ στην Απασχόληση των Αποφοίτων

Οι απόφοιτοι/ες εκτιμούν ότι η συμβολή του ΠΜΣ ήταν καθοριστική στην αλλαγή των αντιλήψεών τους για το επάγγελμά τους (Ερ.: *Άλλαξαν ορισμένες αντιλήψεις μου για το επάγγελμά μου*). Το 77% δήλωσε ότι το ΠΜΣ συνέβαλε «πολύ» ή «πάρα πολύ» στην αλλαγή των αντιλήψεων, ενώ το 23% δήλωσε ότι συνέβαλε λίγο ή καθόλου (Πίνακας 10). Κατά την προηγούμενη έρευνα, το 82% είχε δηλώσει ότι άλλαξαν ορισμένες αντιλήψεις τους για το επάγγελμά τους «πολύ» και «πάρα πολύ».

Πίνακας 10 Μεταβολή αντιλήψεων για το επάγγελμα

Άλλαξαν ορισμένες αντιλήψεις μου για το επάγγελμά μου.	Συχνότητα	Ποσοστό
Καθόλου	2	2,3%
Λίγο	18	20,7%

Πολύ	23	26,4%
Πάρα πολύ	44	50,6%
Σύνολο	87	100%

Αντίστοιχα μεγάλο ήταν και το ποσοστό των αποφοίτων που δηλώνουν ότι το ΠΜΣ συνέβαλε στη μεταβολή των πρακτικών στην εργασία τους (Ερ.: *Μεταβλήθηκαν οι πρακτικές μου στην εργασία μου*). Το 79,3% δήλωσε ότι το ΠΜΣ συνέβαλε «πολύ» και «πάρα πολύ», ενώ «λίγο» και «καθόλου» επέλεξε το 20,7% (Πίνακας 11). Παρόμοιο ήταν και το ποσοστό της προηγούμενης έρευνας όπου το 77,48% είχε δηλώσει ότι μεταβλήθηκαν οι εργασιακές πρακτικές τους «πολύ» και «πάρα πολύ».

Πίνακας 11 Μεταβολή εργασιακών πρακτικών

Μεταβλήθηκαν οι πρακτικές μου στην εργασία μου.	Συχνότητα	Ποσοστό
Καθόλου	1	1,1%
Λίγο	17	19,5%
Πολύ	40	46,0%
Πάρα πολύ	29	33,3%
Σύνολο	87	

79,3% δήλωσε ότι απέκτησε γνώσεις που βοήθησαν στην μετέπειτα επαγγελματική πορεία τους (απαντήσεις «πολύ» και «πάρα πολύ»). Το αντίστοιχο ποσοστό στην προηγούμενη έρευνα ήταν 82%.

Πίνακας 12: Ανάπτυξη επαγγελματικών γνώσεων

Απέκτησα γνώσεις που με βοήθησαν στη μετέπειτα επαγγελματική πορεία μου.	Συχνότητα	Ποσοστό
Καθόλου	4	4.6%
Λίγο	14	16.1%
Πολύ	25	28.7%
Πάρα πολύ	44	50.6%
Σύνολο	87	100%

79,3% των αποφοίτων που συμμετείχαν δήλωσαν ότι ενισχύθηκε το ενδιαφέρον τους για επαγγελματική απασχόληση σε αντικείμενα συναφή με το ΠΜΣ «πολύ» και «πάρα πολύ» (ποσοστό παρόμοιο με εκείνο της προηγούμενης έρευνας 79,8%) και 69,0% θεώρησαν επίσης «πολύ» και «πάρα πολύ» ότι διευρύνθηκαν οι δυνατότητες απασχόλησής τους σε νέες επαγγελματικές κατευθύνσεις (επίσης παρόμοιο ποσοστό με εκείνο της προηγούμενης έρευνας 66,3%) (Σχήμα 5, Πίνακας 14).

Ο βαθμός που το ΠΜΣ συνέβαλε στην εξεύρεση της σημερινής απασχόλησης φάνηκε να συσχετίζεται με την ενίσχυση του ενδιαφέροντος για επαγγελματική απασχόληση σε αντικείμενα συναφή με το ΠΜΣ ($\chi^2(9)=19,93$, $p<0,05$) και με τη μεταβολή των εργασιακών πρακτικών [$\chi^2(9)=18,64$, $p<0,05$]. Όσοι/ες δήλωσαν ότι το ΠΜΣ συνέβαλε σημαντικά στην εξεύρεση της σημερινής τους εργασίας, επίσης δήλωσαν και ότι το ΠΜΣ συνέβαλε στη μεταβολή των εργασιακών πρακτικών τους και την ενίσχυση του ενδιαφέροντός τους για τη επαγγελματική απασχόληση σε συναφή αντικείμενα. Δεν φάνηκε να συσχετίζεται σε στατιστικά σημαντικό βαθμό με την αλλαγή των αντιλήψεων για το επάγγελμά τους (Παράρτημα 4 και 5).

Δεν φάνηκε να υπάρχει κάποια στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ της αντίληψης συμβολής του ΠΜΣ στην εύρεση εργασίας διαφορετικής από αυτής πριν το ΠΜΣ, και της αντίληψης για την απόκτηση γνώσεων που βοήθησαν στην μετέπειτα επαγγελματική πορεία, του τόπου κατοικίας, και της ηλικίας. Ωστόσο, οι απόφοιτοι/ες που θεωρούσαν περισσότερο («πολύ» και «πάρα πολύ») ότι το ΠΜΣ συνέβαλε στην εύρεση εργασίας, θεωρούσαν επίσης σε μεγάλο βαθμό («πολύ» και «πάρα πολύ») ότι μέσω του ΠΜΣ απέκτησαν γνώσεις που τους/τις βοήθησαν στη μετέπειτα επαγγελματική πορεία τους (57.1%), κατοικούσαν στην Αττική (61,9%), και η ηλικία τους ήταν μεταξύ των 30-32 ετών (30 ετών ήταν το 46,2% όσων απάντησαν «πολύ» και «πάρα πολύ», 31 ετών ήταν το 40,3% όσων απάντησαν «πολύ» και «πάρα πολύ» και κατά 27% όσοι ήταν 32 ετών) (Παράρτημα 6).

Η σημασία που αποδίδουν οι απόφοιτοι στη συμβολή του ΠΜΣ στην εύρεση απασχόλησης φαίνεται να συσχετίζεται θετικά με την αντίληψη που έχουν για τη συμβολή του ΠΜΣ στη διεύρυνση των επαγγελματικών τους δυνατοτήτων. Πιο συγκεκριμένα, όσο περισσότερο θεωρούν οι απόφοιτοι ότι ο τίτλος του ΠΜΣ συνέβαλε στην εύρεση απασχόλησης, εφόσον η σημερινή απασχόληση δεν είναι η ίδια με εκείνη που είχαν πριν τη φοίτηση στο ΠΜΣ, τόσο σημαντικά περισσότερο θεωρούν [$\chi^2 (9) = 18,56, p < 0.05$] ότι διευρύνθηκαν οι δυνατότητες απασχόλησής τους σε νέες επαγγελματικές κατευθύνσεις (Παράρτημα 7).

3.1.4. Εθελοντική και Ανθρωπιστική Δράση

Ένα μεγάλο ποσοστό των αποφοίτων που συμμετείχαν στην έρευνα δήλωσε ότι μετά την αποφοίτηση από το ΠΜΣ ανέπτυξε εθελοντική ή ανθρωπιστική δράση σε έναν ή περισσότερους τομείς που αφορούν Ανθρώπινα Δικαιώματα. Πιο συγκεκριμένα, από τους/τις αποφοίτους/ες που απάντησαν ότι ανέπτυξαν εθελοντική ή ανθρωπιστική δράση, η πλειονότητα δραστηριοποιήθηκε στο πεδίο των μεταναστών και προσφύγων (42,5%, N=37). Το ποσοστό όσων δραστηριοποιήθηκαν στο ίδιο πεδίο στην προηγούμενη έρευνα ήταν 66,1%, (N=37). Παράλληλα, μεγάλο ήταν και το ποσοστό των αποφοίτων που ασχολήθηκαν με τα δικαιώματα των παιδιών (N=28, 32,2%). Το αντίστοιχο ποσοστό στην προηγούμενη έρευνα ήταν 39,3% (N=22). Σημαντικό ήταν επίσης και το ποσοστό των όσων αποφοίτων δραστηριοποιήθηκαν σε θέματα φύλου (N=22, 25,3%), με αντίστοιχο της

προηγούμενης έρευνας ποσοστό (19,6%, N=11). Η εθελοντική δράση των αποφοίτων περιγράφεται πιο αναλυτικά παρακάτω στον Πίνακα 13.

Δύο απόφοιτοι/ες επέλεξαν την κατηγορία «άλλο» και περιέγραψαν εθελοντική δράση και πριν τη φοίτησή τους στο ΠΜΣ στους ακόλουθους τομείς: Πρόσφυγες, Μετανάστες, ΛΟΑΤΚΙ+, ΑμεΑ, Άστεγοι και άτομα σε επισφάλεια (N=1) και τα δικαιώματα των ζώων (N=1).

Πίνακας 13: Πεδία ανάπτυξης εθελοντικής και ανθρωπιστικής δράσης

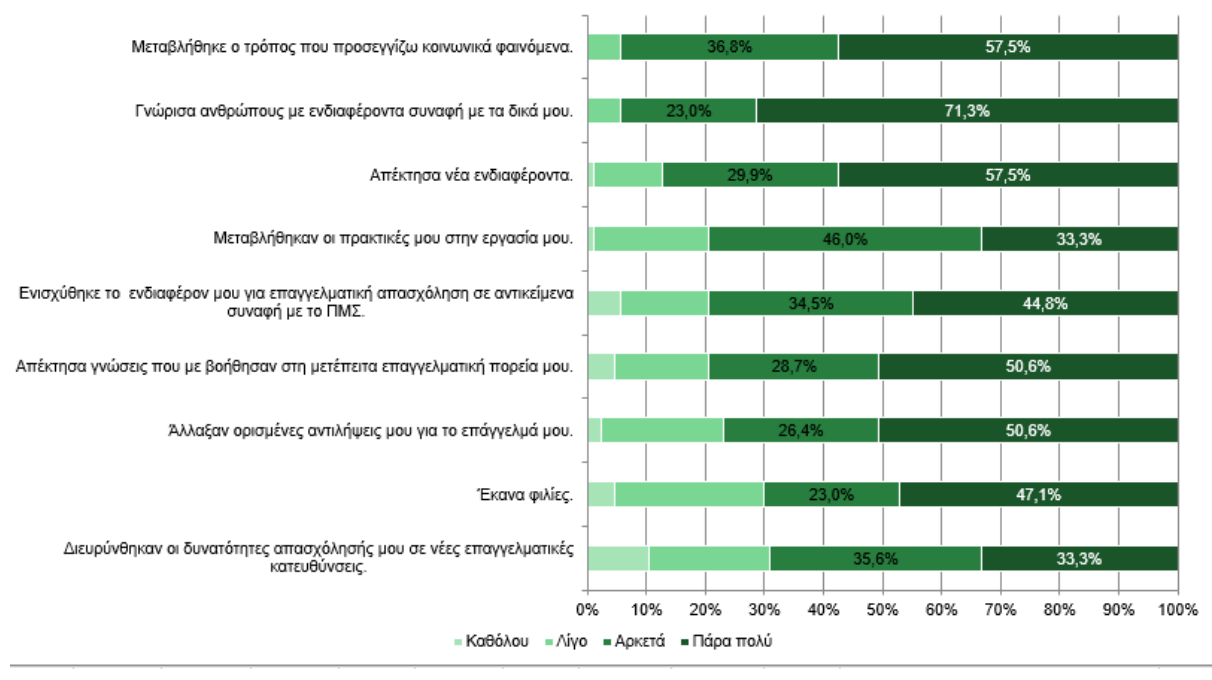
Ανάπτυξη εθελοντικής και ανθρωπιστικής δράσης	Συχνότητα	Ποσοστό
Μετανάστες/ πρόσφυγες	37	42.5%
Δικαιώματα παιδιών	28	32.2%
Περιβάλλον/ Οικολογία	9	10.3%
Φύλο	22	25.3%
Φτώχεια	7	8.0%
ΑμεΑ	10	11.5%
Κοινωνικά ιατρεία	1	1.1%
Κοινωνικά φροντιστήρια	7	8.0%
Κοινωνική Τράπεζα Χρόνου	2	2.3%

3.1.5 Κοινωνικό Δίκτυο

Η φοίτηση στο ΠΜΣ φαίνεται ότι συνέβαλε θετικά στον τρόπο με τον οποίο οι απόφοιτοι/ες προσεγγίζουν κοινωνικά φαινόμενα, στην ανάπτυξη του κοινωνικού τους κύκλου, και στη διεύρυνση των ενδιαφερόντων τους. Πιο συγκεκριμένα, το 94,3% δήλωσε ότι γνώρισε ανθρώπους με συναφή ενδιαφέροντα (απαντήσεις «πολύ» και «πάρα πολύ»), και επίσης το ίδιο ποσοστό δήλωσε ότι μεταβλήθηκε ο τρόπος που προσεγγίζουν κοινωνικά φαινόμενα. Το 87,4% δήλωσε ότι απέκτησε νέα ενδιαφέροντα και το 70,1% δήλωσε ότι ανέπτυξε νέες φιλίες (Σχήμα 5 και Πίνακας 14).

Και κατά την προηγούμενη έρευνα, η αλλαγή στον τρόπο προσέγγισης των κοινωνικών φαινομένων και η γνωριμία με ανθρώπους με συναφή ενδιαφέροντα συγκέντρωσαν επίσης τις υψηλότερες αξιολογήσεις (95,5% των αποφοίτων είχε δηλώσει ότι μεταβλήθηκε ο τρόπος που προσεγγίζουν κοινωνικά φαινόμενα και το 93,3% είχε δηλώσει ότι γνώρισε ανθρώπους με συναφή ενδιαφέροντα). Το ποσοστό των θετικών αξιολογήσεων για την απόκτηση νέων ενδιαφερόντων δεν διαφέρει σημαντικά από την προηγούμενη έρευνα (83,1% είχε δηλώσει ότι απέκτησε νέα ενδιαφέροντα), ωστόσο, η συμβολή στην ανάπτυξη νέων φιλικών σχέσεων είναι μειωμένη κατά περίπου 10 ποσοστιαίες μονάδες από την προηγούμενη έρευνα (79,8% είχε αξιολογήσει θετικά την ανάπτυξη φιλικών σχέσεων κατά την προηγούμενη έρευνα). Αυτή η διαφοροποίηση πιθανώς να οφείλεται στις συνθήκες εξ αποστάσεως εκπαίδευσης που εφαρμόστηκαν λόγω των περιορισμών της πανδημίας.

Σχήμα 5: Συμβολή του ΠΜΣ σε πρακτικές και αντιλήψεις

Πίνακας 14: Συμβολή του ΠΜΣ σε πρακτικές και αντιλήψεις

	Καθόλου		Λίγο		Πολύ		Πάρα πολύ	
	Συχν/τα	%	Συχν/τα	%	Συχν/τα	%	Συχν/τα	%
Μεταβλήθηκε ο τρόπος που προσεγγίζω κοινωνικά φαινόμενα.	-	-	5	5.7%	32	36.8%	50	57.5%
Γνώρισα ανθρώπους με ενδιαφέροντα συναφή με τα δικά μου.	-	-	5	5.7%	20	23.0%	62	71.3%
Απέκτησα νέα ενδιαφέροντα.	1	1.1%	10	11.5%	26	29.9%	50	57.5%
Μεταβλήθηκαν οι πρακτικές μου στην	1	1.1%	17	19.5%	40	46.0%	29	33.3%

εργασία μου.								
Ενισχύθηκε το ενδιαφέρον μου για επαγγελματική απασχόληση σε αντικείμενα συναφή με το ΠΜΣ.	5	5.7%	13	14.9 %	30	34.5 %	39	44.8%
Απέκτησα γνώσεις που με βοήθησαν στη μετέπειτα επαγγελματική πορεία μου.	4	4.6%	14	16.1 %	25	28.7 %	44	50.6%
Άλλαξαν ορισμένες αντιλήψεις μου για το επάγγελμά μου.	2	2.3%	18	20.7 %	23	26.4 %	44	50.6%
Έκανα φιλίες.	4	4.6%	22	25.3 %	20	23.0 %	41	47.1%
Διευρύνθηκαν οι δυνατότητες απασχόλησής μου σε νέες επαγγελματικές κατευθύνσεις.	9	10.3 %	18	20.7 %	31	35.6 %	29	33.3%

Δεν υπήρχε στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ του βαθμού κατά τον οποίο θεωρούν οι απόφοιτοι/ες ότι το ΠΜΣ συνέβαλε στην εργασιακή απασχόλησή τους και του βαθμού κατά τον οποίο θεωρούν ότι το ΠΜΣ συνέβαλε στην ανάπτυξη του κοινωνικού δικτύου τους. Ωστόσο, το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων/ουσών αξιολόγησε με υψηλό βαθμό (απαντήσεις «πάρα πολύ») τη συμβολή του ΠΜΣ στην επαγγελματική απασχόληση και τη γνωριμία με ανθρώπους με συναφή ενδιαφέροντα (27%). Επίσης

μεγαλύτερο ήταν το ποσοστό των συμμετεχόντων/ουσών (27%) που βαθμολόγησαν υψηλά τόσο τη συμβολή στην εύρεση εργασίας όσο και τη συμβολή στη σύναψη νέων φιλικών σχέσεων (απαντήσεις «πάρα πολύ»). Ενδεικτικό είναι το ότι ακόμα και άτομα που είχαν βαθμολογήσει χαμηλά τη συμβολή του ΠΜΣ στην εύρεση εργασίας, βαθμολόγησαν στην πλειονότητά τους με υψηλό βαθμό τη συμβολή του ΠΜΣ στην σύναψη νέων φιλικών σχέσεων, για παράδειγμα το 45,5% των ατόμων που βαθμολόγησαν χαμηλά τη συμβολή στην εξεύρεση εργασίας (N=11), δήλωσαν ότι το ΠΜΣ συνέβαλε «πάρα πολύ» στην γνωριμία με νέους/ες φίλους/ες. Σε ό,τι αφορά τη μεταβολή του τρόπου με τον οποίο προσεγγίζουν τα κοινωνικά φαινόμενα, το μεγαλύτερο ποσοστό παρατηρήθηκε στις απαντήσεις όσων είχαν βαθμολογήσει υψηλά («πάρα πολύ») τη συμβολή στη μεταβολή του τρόπου που προσεγγίζουν τα κοινωνικά φαινόμενα και τη συμβολή στην εύρεση εργασίας, ενώ ακόμα και για όσους/ες είχαν βαθμολογήσει αρνητικά τη συμβολή στην εύρεση εργασίας («καθόλου») το μεγαλύτερο ποσοστό (45,5%) εκτιμά ότι το ΠΜΣ συνέβαλε «πολύ» στη μεταβολή της ανάλυσης των κοινωνικών φαινομένων. Φαίνεται έτσι, όπως και στην προηγούμενη έρευνα, ότι οι απόφοιτοι/ες, ανεξαρτήτως του βαθμού που δήλωσαν ότι ο τίτλος του ΠΜΣ συνέβαλε στη μεταβολή και την εύρεση απασχόλησης, αξιολογούν πολύ θετικά τη συμβολή του ΠΜΣ στην κοινωνικότητά τους (Παράρτημα 8).

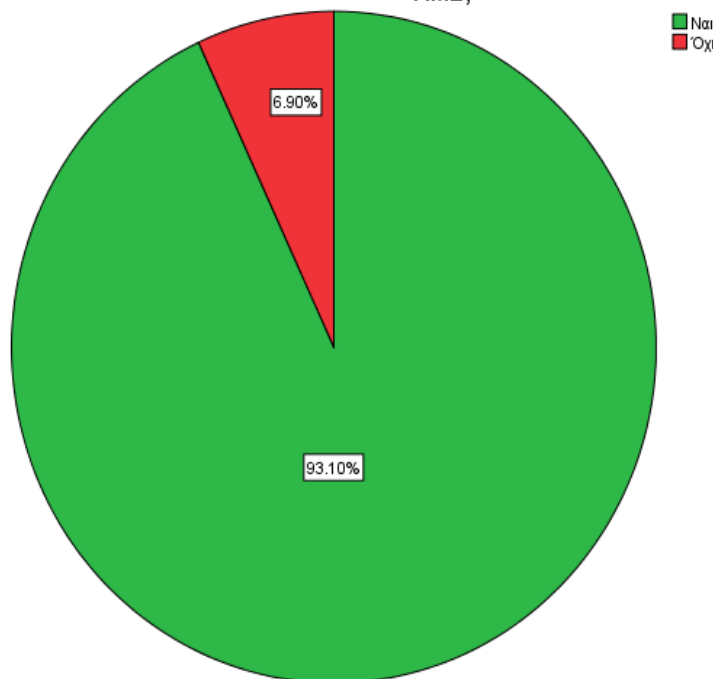
3.2. Αποτίμηση της Συμβολής του ΠΜΣ στις Ατομικές Πορείες των Αποφοίτων

Η συνολική αποτίμηση του ΠΜΣ από τις/τους απόφοιτες/ους ήταν εξαιρετικά θετική, γεγονός το οποίο φάνηκε τόσο από την πρόθεσή τους να προτείνουν το πρόγραμμα σε άτομα του περιβάλλοντός τους (το 93%, N=81, θα πρότεινε το ΠΜΣ) (Σχήμα 6), όσο και από την πληθώρα των επιχειρημάτων με τα οποία τεκμηριώνουν τη σημασία της αποφοίτησής τους από αυτό και περιγράφονται στη συνέχεια.

Πιο συγκεκριμένα, στην ανοιχτή ερώτηση (*Ερ.: Πώς αποτιμάτε τη συμβολή του ΠΜΣ στην προσωπική και επαγγελματική πορεία σας;*), οι απόφοιτες/οι αξιολόγησαν το πρόγραμμα ως προς την ατομική ταυτότητα και τις κοινωνικές σχέσεις τους, ως προς την επαγγελματική πορεία τους, ως προς την επιστημονική και ερευνητική συγκρότησή τους και ως προς το πώς η φοίτησή τους στο πρόγραμμα επηρέασε τον ευρύτερο κοινωνικό προβληματισμό τους. Αυτά ήταν τα θέματα που αναδείχθηκαν και στην προηγούμενη έρευνα για τους/τις αποφοίτους/ες πριν το 2018. Από τα ευρήματα φαίνεται ότι, σε αντίθεση με την προηγούμενη έρευνα, η μεγαλύτερη έμφαση δίνεται στην επαγγελματική

εξέλιξη και τις επαγγελματικές πρακτικές, και λιγότερο στην επιστημονική κατάρτιση και συγκρότηση, ως συμβολή του ΠΜΣ. Σε 30 από τις περιπτώσεις, οι αναφορές για τη συμβολή του ΠΜΣ ήταν εξαιρετικά θετικές, χωρίς όμως να διασαφηνίζεται από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες το πεδίο. Για παράδειγμα: «Κομβικό!», «Καθοριστική», «Διεύρυνση οριζόντων», «Μου έδωσε νέες οπτικές πάνω σε πράγματα που νόμιζα ότι γνώριζα», «Καθοριστική. Άνοιξαν οι ορίζοντες μου και έλαβα κίνητρα».

Θα προτείνατε σε άτομα του περιβάλλοντός σας να επιλέξουν το συγκεκριμένο ΠΜΣ;

Σχήμα 6: Πρόθεση πρότασης του ΠΜΣ σε άλλους

3.2.1. Αποτίμηση συμβολής του ΠΜΣ σε προσωπικό και επαγγελματικό επίπεδο

Οι απόφοιτες/οι αξιολόγησαν το πρόγραμμα ως προς τη συμβολή του στη συγκρότηση της προσωπικότητάς τους, ως προς την επιστημονική και ερευνητική συγκρότησή τους, ως προς την επαγγελματική πορεία τους και ως προς το πώς η φοίτησή τους στο πρόγραμμα επηρέασε τον ευρύτερο κοινωνικό προβληματισμό τους και την κοινωνική δικτύωσή τους.

Συμβολή στη συγκρότηση της προσωπικότητας

Η συμβολή του ΠΜΣ στην προσωπική ανάπτυξη και εξέλιξη των αποφοίτων αναδείχθηκε ως μία πολύ συχνά αναφερόμενη απάντηση ανάμεσα στα άτομα που συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο.

Το μεταπτυχιακό ήταν σταθμός στη ζωή μου και σημείο αναφοράς και αυτοπροσδιορισμού. (E. 052)

Αρκετές/οί απόφοιτοι υποστηρίζουν ότι το ΠΜΣ συνέβαλε στην διανοητική τους ενδυνάμωση και σε ένα συνολικότερο αναστοχασμό και αναδιαμόρφωση αντιλήψεων και σκέψεων.

Το ΠΜΣ συνέβαλε στην εξέλιξη μου ως άτομο. Δημιούργησε πολλές συγκρούσεις μέσα μου οι οποίες με έκαναν να αντιληφθώ καλύτερα τον εαυτό μου. Νιώθω πιο ανοιχτή στο να ακούω τις διαφορετικές αντιλήψεις προσπαθώντας παράλληλα να κατανοήσω τους τρόπους που διαμορφώνονται αυτές. (E. 055)

Επιστημονική και ερευνητική συγκρότηση

Το ΠΜΣ αποτέλεσε έναυσμα για τη διεύρυνση των γνωστικών οριζόντων των αποφοίτων, αφού αρκετές/οί επισημαίνουν ότι συνέβαλε στην ανάπτυξη κινήτρων για περαιτέρω διερεύνηση της βιβλιογραφίας σχετικά με τα ενδιαφέροντά τους.

Με ενδυνάμωσε, μου άνοιξε ορίζοντες, με ενέπνευσε (το αντικείμενο και ορισμένες καθηγήτριες & καλεσμένοι/ες & το έργο τους), με μετακίνησε ως προς τον τρόπο που αντιλαμβανόμουν τη διδασκαλία, με έμαθε, μου άφησε μία τεράστια κληρονομιά σε βιβλία για να διαβάσω. (E. 065)

Κάποιες/οι σημείωσαν ότι μέσα από τη φοίτησή τους στο μεταπτυχιακό κατανόησαν τον τρόπο με τον οποίο εκπονείται μια έρευνα και προσέγγισαν τη γνώση με πιο οργανωμένη μέθοδο.

Επίσης, απέκτησα ουσιαστικές γνώσεις σχετικά με το πώς γίνεται μια έρευνα αλλά και πώς γράφεται ένα επιστημονικό κείμενο. (E. 055)

Οι απόφοιτες/οι ανέφεραν τη σημασία της ερευνητικής ικανότητας που ανέπτυξαν κατά τη διάρκεια της φοίτησής τους στο πρόγραμμα.

Ακόμη, με βοήθησε να διευρύνω τα ενδιαφέροντά μου και να αποκτήσω τα κατάλληλα εργαλεία ώστε να μπορώ να μελετώ σε βάθος θεματικές που με αφορούν. (Ε. 025)

Μεγάλος αριθμός αποφοίτων έδωσε έμφαση στη θεωρητική πλαisiώση ζητημάτων που έως τότε είχαν προσεγγίσει μόνο εμπειρικά στην εργασία τους, καθώς και στο γεγονός ότι εξοικειώθηκαν με πληθώρα ερευνητικών και μεθοδολογικών εργαλείων.

Η συμβολή του ΠΜΣ αξιολογείται ως αρκετά θετική καθώς κατάφερε να ανοίξει νέους γνωστικούς ορίζοντες και να ενισχύσει την αυτοπεποίθησή μου σε ζητήματα που ασχοληθήκαμε. Πολύ περισσότερο έδωσε ένα βήμα και φύτεψε σπόρους για την περαιτέρω ενασχόληση με το αντικείμενο σπουδών. (Ε. 050)

Η θεωρητική πλαisiώση βοήθησε στην επιστημονική προσέγγιση κοινωνικών φαινομένων, γεγονός που σύμφωνα με τις/τους απόφοιτες/ους, συνέβαλε καθοριστικά στη διαμόρφωση και την εμπέδωση της επαγγελματικής ταυτότητάς τους.

Σε επαγγελματικό επίπεδο, εφαρμόζω τη θεωρία που έμαθα (σχετικά με ταυτότητες, δυναμικές, ανάλυση ποιοτικών στοιχείων) στις πρακτικές μου, για το οποίο έχω λάβει πολύ καλά σχόλια και επικρότηση. (Ε. 059)

Κάποιες/οι απόφοιτες/οι υπογράμμισαν τη σημασία της γνωριμίας και συνεργασίας με έγκριτους επιστήμονες/ισσες, γεγονός που εκτιμούν ότι συνέβαλε καθοριστικά στην επιστημονική συγκρότησή τους.

Εκτιμώ απεριόριστα τη στήριξη των καθηγητριών και το ειλικρινές ενδιαφέρον τους για καθεμιά/καθένα από εμάς, το οποίο με έκανε να νιώσω ότι το μεταπτυχιακό αυτό ήταν η πιο επιτυχής επιλογή στην ακαδημαϊκή μου πορεία. (Ε. 079)

Επαγγελματική πορεία

Η επαγγελματική πορεία και συγκρότηση των αποφοίτων ήταν η κατηγορία που αναφέρθηκε περισσότερο σε ό,τι αφορά τη συμβολή του ΠΜΣ (49 περιπτώσεις). Οι

απόφοιτες/οι εκτιμούν ότι το ΠΜΣ διεύρυνε αποτελεσματικά την επαγγελματική πορεία τους, καθώς αναφέρουν ότι ενδυναμώθηκαν θεωρητικά και κατ' επέκταση πρακτικά.

Στο επαγγελματικό πεδίο αισθάνομαι μεγαλύτερη σιγουριά (επιστημονικά, σε θεωρητικό αλλά και σε πρακτικό επίπεδο). (Ε. 029)

Ιδιαίτερα όσον αφορά τους/τις εκπαιδευτικούς, η ενδυνάμωση που προσφέρει το ΠΜΣ στους/στις απόφοιτους/ες ενισχύει την αυτοπεποίθησή τους και διευρύνει τους ορίζοντές τους ως προς την προσέγγιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας σε επίπεδο μεθοδολογίας, στόχων και παιδαγωγικού ρόλου. Οι απόφοιτες/οι, και κυρίως οι εκπαιδευτικοί, περιέγραψαν τη συμβολή του ΠΜΣ στις εκπαιδευτικές πρακτικές τους, τις δράσεις, και την προσέγγισή τους απέναντι στις μαθήτριες και τους μαθητές τους, ενώ αρκετές/οί ανέφεραν ότι κατάφεραν να προσληφθούν ως (μόνιμοι στο δημόσιο τομέα) εκπαιδευτικοί λόγω της αποφοίτησής τους από το ΠΜΣ (29 περιπτώσεις).

Η συμβολή του ΠΜΣ τόσο σε προσωπικό όσο και σε επαγγελματικό επίπεδο ήταν πολύ σημαντική. Μου άνοιξε πολλά πεδία με τα οποία δεν είχα ασχοληθεί, άλλαξε την οπτική μου και διεύρυνε τις γνώσεις μου σε πολλά πράγματα σε κοινωνικό επίπεδο και σίγουρα μου πρόσφερε πολύτιμα εφόδια για την ποιοτική αναβάθμιση της εργασίας μου. (Ε. 067)

Η φοίτηση στο ΠΜΣ έδωσε σε αρκετές/ούς εκπαιδευτικούς τα θεωρητικά εργαλεία που τους επέτρεψαν να κατανοήσουν σε μεγαλύτερο βάθος το εκπαιδευτικό πλαίσιο και να αποκτήσουν μεγαλύτερη ετοιμότητα σε σχέση με τη συμπερίληψη της ετερότητας στο έργο τους.

Θεωρώ ότι το ΠΜΣ ήταν καθοριστικό και αναγκαίο για την επαγγελματική μου πορεία. Αναγκαίο από την άποψη ότι ως εκπαιδευτικός πήρα τα απαραίτητα εφόδια και εργαλεία για να βλέπω τους μαθητές μου τόσο με εκπαιδευτική όσο και με ερευνητική ματιά. Συμπληρωματικά με τις σπουδές μου με βοήθησε να δω «πίσω» από το παιδί, από που προέρχεται, τι χρειάζεται και πώς εγώ μπορώ να το υποστηρίξω. (Ε. 048)

Επίσης, κάποιες/οι απόφοιτες/οι εκτιμούν ότι οι επαγγελματικές επιλογές τους αυξήθηκαν μετά την απόκτηση του διπλώματος, με αποτέλεσμα να μπορούν να

διεκδικήσουν θέσεις εργασίας τις οποίες δεν είχαν προηγουμένως σκεφτεί ή να ασχοληθούν περαιτέρω με την έρευνα.

Αρχικά με βοήθησε να βρω εργασία, αφού εμπλούτισε σημαντικά το βιογραφικό μου. Κατά τη διάρκεια των σπουδών μου, εντρύφησα σε ζητήματα ΛΟΑΤΚΙ, με αποτέλεσμα στην εργασία μου να εξειδικευτώ επίσης στην εργασία με ΛΟΑΤΚΙ πρόσφυγες. (Ε. 039)

Ευρύτερος κοινωνικός προβληματισμός και κοινωνική δικτύωση

Οι απόφοιτες/οι τόνισαν ότι η φοίτηση στο ΠΜΣ συνέβαλε στη γνωριμία τους με άτομα με τα οποία μοιράστηκαν κοινά ενδιαφέροντα, προβληματισμούς και αναζητήσεις και ενίοτε στη δημιουργία στενών διαπροσωπικών σχέσεων. Το θέμα της συμβολής του ΠΜΣ στην ανάπτυξη της κοινωνικής ταυτότητας και των κοινωνικών σχέσεων αναδείχθηκε ως η δεύτερη πιο δημοφιλής αναφορά στα σχόλια των αποφοίτων (35 περιπτώσεις).

Το ΠΜΣ αποτέλεσε ένα δώρο ζωής για εμένα, γιατί μπόρεσα να γνωρίσω καλύτερα τον εαυτό μου όχι μόνο μέσα από τα μαθήματα αλλά και μέσα από τις σχέσεις που ανέπτυξα με τις συμφοιτήτριες και τις καθηγήτριές μου. Συναναστράφηκα σπουδαίους ανθρώπους με κοινά (ερευνητικά) ενδιαφέροντα και ίδιες κοινωνικές ευαισθησίες. (Ε. 058)

Τονίζουν τη σημασία της ανάπτυξης αυτής της κοινωνικότητας τόσο σε προσωπικό όσο και σε επαγγελματικό επίπεδο.

Το ΠΜΣ κι οι άνθρωποι μέσα σε αυτό, καθόρισαν σημαντικά τα μονοπάτια που ακολούθησα έπειτα και βοήθησαν εξαιρετικά στη διεύρυνση των οριζόντων μου, καθώς και στη γνωριμία μου με άγνωστα για εμένα πλαίσια και πεδία. (Ε. 022)

Ακόμη, πολλές/οί απόφοιτες/οι αποτιμούν τη φοίτησή τους στο πρόγραμμα ως μια εμπειρία η οποία επηρέασε τις αντιλήψεις τους σχετικά με κοινωνικά ζητήματα και ορισμένες φορές τις/τους οδήγησε να επανεξετάσουν δικές τους παγιωμένες αντιλήψεις.

Η συμβολή του ΠΜΣ ήταν ιδιαίτερα σημαντική στην περεταίρω συγκρότηση της προσωπικότητάς μου στο πεδίο των δικαιωμάτων του ανθρώπου και του πολίτη μέσα από την επαγγελματική μου δραστηριότητα και την κοινωνική ευαισθητοποίηση. (Ε. 034)

Τέλος, αρκετές/οί απόφοιτες/οι αναφέρονται στη διεύρυνση των ενδιαφερόντων τους, την ευαισθητοποίησή τους σε κοινωνικά ζητήματα, καθώς και την ανάπτυξη κριτικής σκέψης κατά την προσέγγιση ευρύτερων κοινωνικών φαινομένων.

Μου άλλαξε τον τρόπο που σκέφτομαι και βλέπω όσα συμβαίνουν γύρω μου, αλλά και τον τρόπο που (αντι)δρω. (Ε. 029)

3.2.2. Προτάσεις προς τη διοίκηση του ΠΜΣ

Οι απόφοιτες/οι κλήθηκαν ακόμη να απαντήσουν στο ερώτημα «τι θα προτείνατε αν μετείχατε στη Διοίκηση του ΠΜΣ». Οι απαντήσεις τους οργανώθηκαν σε τρεις κατηγορίες, οι οποίες αφορούν α. οργάνωση των σπουδών, β. την υποστήριξη των φοιτητριών και γ. τη σχέση του ΠΜΣ με την απασχόληση και την αγορά εργασίας. Σε αυτή την έρευνα αναδείχθηκαν νέα θέματα, και πιο συγκεκριμένα η ανάγκη εξωστρέφειας και συνεργασίας με εξωτερικούς φορείς συναφείς με το αντικείμενο του ΠΜΣ.

Οργάνωση των σπουδών

Σημαντικός αριθμός αποφοίτων, οι οποίες/οι φαίνεται να δίνουν έμφαση στην επιστημονική συγκρότησή τους, προτείνουν την ενίσχυση της επιστημονικής εξωστρέφειας του ΠΜΣ τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Αυτές/οί οι απόφοιτες/οι τονίζουν τη σημασία του επιστημονικού διαλόγου για την ερευνητική και θεωρητική συγκρότηση των φοιτητριών και προτείνουν την περαιτέρω ενίσχυση δραστηριοτήτων όπως η διοργάνωση σεμιναρίων, ομιλιών, ερευνητικών και θερινών επιμορφωτικών προγραμμάτων.

Θα πρότεινα να συνεχίσει να επιδεικνύει την ίδια εξωστρέφεια με εκείνη των προηγούμενων ετών, δηλαδή να συνεχίσει και να διευρύνει τη συνεργασία με πανεπιστήμια του εξωτερικού, να δημιουργήσει ομαδικά ερευνητικά προγράμματα και θερινά επιμορφωτικά προγράμματα. (Ε. 57)

Η διασύνδεση με πανεπιστήμια και ερευνητικά ινστιτούτα και η ανταλλαγή απόψεων με άλλους ερευνητριές και φοιτητριές θεωρείται ότι θα προωθήσει, εκτός από την ερευνητική συγκρότηση των φοιτητριών και την περαιτέρω διάχυση της συμβολής του ΠΜΣ στην έρευνα και τη διδασκαλία. Έτσι, επισημαίνουν την σημασία της ανοικτότητας του προγράμματος προς τις διεθνείς και εθνικές ακαδημαϊκές εξελίξεις.

Συνεργασία με άλλα Πανεπιστήμια και Ινστιτούτα. Διεξαγωγή ημερίδων προκειμένου να γίνει γνωστή η σημασία και η συμβολή του ΠΜΣ «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα», αλλά και η ανταλλαγή απόψεων με άλλους φοιτητές και ερευνητές. (Ε. 80)

Μάλιστα ορισμένες/οι μνημονεύουν και προτείνουν την ενίσχυση του θεσμού του κύκλου ανοιχτών σεμιναρίων, στο πλαίσιο του οποίου το ΠΜΣ καλεί επιστημόνισσες/ες από την Ελλάδα και το εξωτερικό σε μια προσπάθεια διαμόρφωσης μιας κουλτούρας διεπιστημονικού διαλόγου.

Το ΠΜΣ ήταν καλά διαρθρωμένο και τα μαθήματα πολύ ενδιαφέροντα. Τα σεμινάρια στα οποία συμμετείχαμε κατά καιρούς βοηθούσαν στην καλύτερη κατανόηση και εμπέδωση της θεωρίας. Επομένως θα πρότεινα τον εμπλουτισμό του ΠΜΣ με περισσότερα σεμινάρια. (Ε. 73)

Μια ακόμη μερίδα αποφοίτων προτείνει την πρόσκληση επαγγελματιών και ακτιβιστών από τον χώρο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων για τη διασύνδεση του ΠΜΣ με την κοινωνία των πολιτών.

Να οργανώνονταν κάποιες διημερίδες ή συνέδρια στα οποία θα μπορούσαν να συμμετέχουν και εξωγενείς ομάδες, πχ ακτιβιστικές. Για παράδειγμα να διοργανωθεί κάποιο workshop με μια λοατκι ομάδα ή έναν οργανισμό ΑΜΕΑ και γενικά να υπάρχει ένας διάυλος επικοινωνίας του ακαδημαϊκού περιβάλλοντος με μέρη της κοινωνίας εντελώς μη ακαδημαϊκά. (Ε. 43)

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι αρκετές/οί από τις/ τους απόφοιτες/ους που συμμετείχαν σε αυτήν την έρευνα πραγματοποίησαν τις σπουδές τους την περίοδο της εφαρμογής περιοριστικών μέτρων λόγω του Covid-19, περίοδο κατά την οποία είχαν ανασταλεί δραστηριότητες όπως αυτές που προαναφέρονται.

Μια μεγάλη μερίδα των αποφοίτων προτείνει την εισαγωγή κάποιου είδους πρακτικής άσκησης, εκπαιδευτικών παρεμβάσεων ή επισκέψεων σε εκπαιδευτικούς φορείς, οργανισμούς, δομές προσφύγων και ιδρύματα για παιδιά, καθώς και σε μη κυβερνητικές οργανώσεις.

Αυτό το οποίο προτείνω εάν συμμετείχα στη διοίκηση του ΠΜΣ είναι να υπάρξει κάποιας μορφής πρακτική άσκηση σε κοινωνικούς οργανισμούς, σε δομές προσφύγων και σε ιδρύματα για παιδιά και ευάλωτες κοινωνικά ομάδες. (Ε. 5)

Ορισμένες/οι απόφοιτες/οι υποστηρίζουν ότι μια επαφή με το πεδίο κατά τη διάρκεια της φοίτησής τους θα τους προσέφερε μια ευκαιρία να συνδέσουν την κοινωνιολογική θεωρία και έρευνα με τις πραγματικές συνθήκες και τα προβλήματα ενός κοινωνικού πλαισίου.

Να ενισχυθεί η πράξη, πέρα από τη θεωρία. Να πραγματοποιούνται επισκέψεις στο πεδίο (δομές προσφύγων, γηροκομεία, κοινότητες ΛΟΑΤΚΙ ατόμων κτλ.) με σκοπό τη συζήτηση, τη συμμετοχική παρατήρηση των δράσεων τους κτλ. (Ε. 64)

Πρέπει ωστόσο να σημειωθεί ότι οι μεταπτυχιακές/οί φοιτητ(ρι)ές του ΠΜΣ ενθαρρύνονται να διεξάγουν εμπειρικές έρευνες σε εκπαιδευτικά και άλλα κοινωνικά πλαίσια τόσο στα μαθήματα, όσο και στο πλαίσιο εκπόνησης της διπλωματικής εργασίας τους. Άλλες/οι απόφοιτοι/ες φαίνεται να πιστεύουν ότι η πρακτική άσκηση θα τις/ τους προετοίμαζε περισσότερο για τις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας, ιδιαίτερα στον ιδιωτικό τομέα.

Ανάμεσα στις/ στους απόφοιτες/ους που συσχετίζουν την πρακτική άσκηση με την καλύτερη προετοιμασία τους για την αγορά εργασίας, ορισμένες/ οι φαίνεται να αποβλέπουν στη δημιουργία κοινωνικών δικτύων, τα οποία θα μπορούν να αξιοποιήσουν μετά τις σπουδές τους για την επαγγελματική εξέλιξή τους.

να οργανώνουν περισσότερες δραστηριότητες ώστε οι φοιτητές να έρχονται πιο κοντά σε πρακτικό επίπεδο με τα μαθήματα του μεταπτυχιακού και να αποκτούν γνωριμίες για την μετέπειτα απορρόφηση τους από τον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα. (Ε. 35)

Υποστήριξη φοιτητ(ρι)ών

Η δεύτερη κατηγορία προτάσεων προς τη διοίκηση του ΠΜΣ αφορά την υποστήριξη των φοιτητ(ρι)ών. Όπως έχει ήδη αναδειχθεί, οι απόφοιτες/οι θεωρούν ότι το πρόγραμμα σπουδών του ΠΜΣ έχει υψηλές απαιτήσεις, καθώς τις/ τους φέρνει σε επαφή με ποικίλα και ευρεία επιστημονικά πεδία, με τα οποία συχνά δεν είχαν εξοικειωθεί στην έως τώρα

εκπαιδευτική πορεία τους, καθώς και την κοινωνική έρευνα. Επομένως, ορισμένες/ες φοιτητ(ρι)ές εκφράζουν την ανάγκη μεγαλύτερης υποστήριξής τους στο πρώτο εξάμηνο των σπουδών τους, αλλά και στο στάδιο της εκπόνησης της διπλωματικής εργασίας τους.

Το μόνο που θα πρότεινα είναι η ακόμη μεγαλύτερη έμφαση στις ανάγκες των φοιτητών/τριών που δεν γνωρίζουν απαραίτητα από τις προπτυχιακές σπουδές τους τι απαιτεί και τι περιέχει η εκπόνηση των εργασιών εξαμήνου και της διπλωματικής. Με βάση την εμπειρία μου, ήταν ένα εντελώς νέο πεδίο, το οποίο μου προκαλούσε απόλυτη αμηχανία. Μου πήρε πολύ καιρό για να καταλάβω πώς να γράφω μια εργασία από το μηδέν. Χρειάζεται ίσως μια υποχρεωτική εξάσκηση, κάποιες ασκήσεις που να μας φέρνουν σε επαφή με εργασίες άλλων μήπως κι έτσι διευκολυνθούμε. (Ε. 78)

Εδώ πρέπει να επισημανθεί ότι η επιστημονική υποστήριξη των φοιτητ(ρι)ών είναι ήδη πολύ συστηματοποιημένη. Καταρχάς σε κάθε φοιτήτρια/ή ανατίθεται τόσο μία/ ένας σύμβουλος καθηγήτρια/ή όσο και μία/ ένας σύμβουλος φοιτήτρια/ής αμέσως μετά την εισαγωγή τους στο ΠΜΣ, στις/ στους οποίες/ους μπορούν να απευθύνονται για οποιεσδήποτε πληροφορίες και δυσκολίες που αντιμετωπίζουν καθ' όλη τη διάρκεια της φοίτησής τους. Δεύτερον, η εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας υποστηρίζεται, εκτός από την/ τον επιβλέπουσα/οντα, από το σεμινάριο διπλωματικών εργασιών, το οποίο διεξάγεται σε τρεις φάσεις κατά το δεύτερο έτος σπουδών με τη συμμετοχή όλων των επιβλεπουσών/όντων και φοιτητ(ρι)ών και στο οποίο συζητώνται όλα τα στάδια της ερευνητικής εργασίας. Παρόλα αυτά, είναι αναμενόμενη κάποια έκφραση των δυσκολιών στην πρώτη επαφή με επιστημονικά πεδία και την εκπόνηση και συγγραφή ερευνητικών εργασιών. Σε αυτό το σημείο αναδεικνύεται επίσης η ελλιπής προετοιμασία των φοιτητ(ρι)ών στη διάρκεια των προπτυχιακών σπουδών τους όσον αφορά τη χρήση βιβλιογραφικών και άλλων πηγών καθώς και τις απαιτήσεις συγγραφής επιστημονικών κειμένων.

Ορισμένες/οι αποφοίτες/οι αναφέρουν ότι δυσκολεύτηκαν να συνδυάσουν τις επαγγελματικές υποχρεώσεις τους με τις υψηλές απαιτήσεις του ΠΜΣ και προτείνουν διάφορες λύσεις για τη διευκόλυνση εργαζόμενων φοιτητ(ρι)ών, όπως τη μείωση των εξαμήνων φοίτησης, τη δυνατότητα μερικής (part time) ή εξ αποστάσεως παρακολούθησης

και την αφιέρωση του τέταρτου εξαμήνου σπουδών αποκλειστικά στην εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας.

Σίγουρα χρειάζεται μεγαλύτερη ευελιξία προς τους εργαζόμενους φοιτητές (εξ αποστάσεως μαθήματα, απογευματινές ώρες μαθημάτων και όχι μεσημέρι που η πλειοψηφία εργάζεται). (Ε. 71)

Ορισμένες/οι απόφοιτες/οι τονίζουν την ανάγκη για ενίσχυση της πρόσβασής τους σε επιστημονική βιβλιογραφία με τον εμπλουτισμό της υπάρχουσας βιβλιογραφίας του Σπουδαστηρίου τόσο σε φυσική όσο και σε ψηφιακή μορφή.

-μεγαλύτερη ποικιλία βιβλίων σε φυσική μορφή και σε περισσότερα αντίτυπα

-να ψηφιοποιηθούν τα ήδη υπάρχοντα βιβλία και να είναι διαθέσιμα (Ε. 87)

Προτείνεται ακόμη η διεύρυνση του ωραρίου της Βιβλιοθήκης και του Σπουδαστηρίου και η διενέργεια ομαδικών ξεναγήσεων στην αρχή των σπουδών, με σκοπό την εξοικείωση των φοιτητ(ρι)ών με την αναζήτηση επιστημονικής βιβλιογραφίας σε ψηφιακές βάσεις δεδομένων.

[...] Τέλος, προτείνω την βελτίωση της λειτουργίας της κεντρικής βιβλιοθήκης του ΤΕΑΠΗ, τόσο ως προς τις παρεχόμενες υπηρεσίες, όσο και ως προς το ωράριο λειτουργίας της, το οποίο δεν είναι ευνοϊκό για εργαζόμενους/ες. Για παράδειγμα, θα μπορούσαν στην αρχή κάθε ακαδημαϊκού έτους να οργανώνονται ομαδικές "ξεναγήσεις" στους νέους φοιτητές στη βιβλιοθήκη όπου θα παρουσιάζεται ο τρόπος λειτουργίας της και των εργαλείων της (ψηφιακές βάσεις δεδομένων, αναζήτηση βιβλίων, κ.α.). (Ε. 53)

Τέλος, εκφράζεται η επιθυμία για αύξηση των υποτροφιών και απαλλαγή από δίδακτρα βάσει εισοδηματικών κριτηρίων. Ωστόσο πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι τις χρονιές αυτές έχουν ήδη απονεμηθεί δύο υποτροφίες κατ' έτος, ενώ εφαρμόζεται και από το 2017 η απαλλαγή από τέλη φοίτησης σε αριθμό φοιτητών/τριων που αντιστοιχεί στο τριάντα τοις εκατό (30%) του συνόλου των εγγεγραμμένων φοιτητ(ρι)ών ανά ακαδημαϊκό έτος, σύμφωνα με το άρθρο 35 του Ν.4485/17, ΦΕΚ Α 114/04.08.2017¹).

¹ Βλ. και Υπουργικές Αποφάσεις 131757/Ζ1/2-8-2018 (ΦΕΚ 3387/τ.Β'/10-08-2018), 102787/Ζ1/26-6-2019 (ΦΕΚ 2743/τ.Β'/3-7-2019), 83842/Ζ1/01.07.2020 (ΦΕΚ 2726/τ.Β'/03.07.2020).

Η δωρεάν φοίτηση στο ΠΜΣ, η οποία επίσης προτείνεται από δύο απόφοιτες/ους, θα δυσχέραινε ιδιαίτερα τη λειτουργία του ΠΜΣ και σίγουρα θα διακύβευε την ποιότητα των παρεχόμενων σπουδών, καθιστώντας το, μεταξύ άλλων, λιγότερο ανταγωνιστικό, αφού θα οδηγούσε στην υποτίμηση του μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών του. Επίσης, θα καθιστούσε αδύνατη την ενίσχυση της εξωστρέφειας του ΠΜΣ, τη διοργάνωση σεμιναρίων και την πρόσκληση επιστημόνων από το εξωτερικό, η οποία κατά τα άλλα, κρίνεται ευκαταία.

Σχέση του ΠΜΣ με την απασχόληση και την αγορά εργασίας

Κάποιες/οι απόφοιτες/οι, όπως φάνηκε και από ορισμένες προτάσεις που αφορούν την καθιέρωση πρακτικής άσκησης στο ΠΜΣ, εκφράζουν την επιθυμία το ΠΜΣ να τους διασφαλίζει περισσότερη ενημέρωση, καθοδήγηση ή/ και διασύνδεση με τους χώρους της αγοράς εργασίας, στους οποίους μπορούν να απασχοληθούν μετά την περάτωση των μεταπτυχιακών σπουδών τους.

Θα είχε ίσως αξία μετά την ολοκλήρωση της υποστήριξης της διπλωματικής να υλοποιείται ένα σεμινάριο/ μια συζήτηση γύρω από τις δυνατότητες που μπορούν να υπάρξουν σε επαγγελματικό και ακαδημαϊκό χώρο. (Ε. 6).

Η αρμοδιότητα διασύνδεσης με την αγορά εργασίας και ενημέρωσης των αποφοίτων σχετικά με τις ανάγκες της ανήκει κατά κύριο λόγο στα Γραφεία Διασύνδεσης του κάθε Πανεπιστημίου. Ωστόσο, το ΠΜΣ μπορεί να συμβάλλει στο μέλλον, μέσα από δραστηριότητες όπως τα ανοικτά σεμινάρια, στην ευρύτερη ενημέρωση των φοιτητών και αποφοίτων σχετικά με τους θεσμούς και φορείς της κοινωνίας των πολιτών που δραστηριοποιούνται στο πεδίο της εκπαίδευσης και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και κατ' επέκταση αποτελούν πιθανούς χώρους απορρόφησης των αποφοίτων. Θα πρέπει πάντως να σημειωθεί ότι, με βάση τα στοιχεία της παρούσας έρευνας, οι απόφοιτοι/ες του ΠΜΣ ΕΑΔ διαθέτουν απασχόληση και μάλιστα στο αντικείμενο της εξειδίκευσής τους.

4. Συμπεράσματα

Οι απόφοιτες/οι του ΠΜΣ είναι στη συντριπτική τους πλειονότητα γυναίκες, με μέση τιμή ηλικίας τα 33 έτη. Οι ηλικίες των συμμετεχόντων/ουσών εμφανίζονται σχετικά μικρότερες από εκείνες της προηγούμενης έρευνας όπου η μέση ηλικία ήταν τα 36,36 έτη. Οι απόφοιτες/οι κατέχουν βασικό πτυχίο προερχόμενο κατά κύριο λόγο από το πεδίο των

Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Σπουδών, όπως Σχολές Επιστημών της Αγωγής, Σχολές Κοινωνικών Επιστημών και Φιλοσοφικές Σχολές.

Όσον αφορά την εκπαιδευτική πορεία τους, σημαντικό ποσοστό των αποφοίτων του ΠΜΣ ΕΑΔ εκδηλώνουν ενδιαφέρον για συνέχιση των σπουδών τους και περαιτέρω εξειδίκευση σε συναφή γνωστικά πεδία είτε σε άλλα ΠΜΣ είτε σε επίπεδο διδακτορικής διατριβής. Το ποσοστό εκείνων που πραγματοποιούν διδακτορική διατριβή (9,47%) ενδέχεται να αυξηθεί στο προσεχές διάστημα, καθώς μεγάλο μέρος του δείγματος αφορά αποφοίτους του τελευταίου έτους.

Κατά το χρόνο διεξαγωγής της έρευνας, το μεγαλύτερο μέρος των αποφοίτων (20,7%) είναι εκπαιδευτικοί οι οποίοι απασχολούνται κυρίως στο δημόσιο τομέα (36,8%). Ένα σημαντικό ποσοστό εργάζονται στην ιδιωτική εκπαίδευση ή σε άλλους φορείς (ΜΗΚΥΟ) που παρέχουν εκπαιδευτικές υπηρεσίες. Συνολικά, περισσότεροι/ες από το ένα τρίτο των αποφοίτων εργάζονται στον ιδιωτικό τομέα ή σε ΜΗΚΥΟ, συχνότερα ως εκπαιδευτικοί ή ως εργαζόμενοι/ες σε διοικητικές θέσεις, ιδιωτικοί υπάλληλοι και ελεύθεροι επαγγελματίες.

Η ανεργία των εισερχομένων μεταπτυχιακών φοιτη(ρι)ών εμφανίζεται αυξημένη σε σχέση με την προηγούμενη έρευνα, με το 17,2% των αποφοίτων να δηλώνουν άνεργοι **πριν από την εγγραφή τους** στο ΠΜΣ (έναντι 15,7% που καταγράφηκε στην προηγούμενη έρευνα). Το στοιχείο αυτό μπορεί να σχετίζεται με την ηλικία των εισερχομένων φοιτη(ρι)ών και το γεγονός ότι η φοίτηση στο μεταπτυχιακό τείνει να ακολουθεί αμέσως μετά την απόκτηση του πρώτου πτυχίου. Ωστόσο, σε αντίθεση με την προηγούμενη έρευνα, προκύπτει ότι η ανεργία μετά την αποφοίτηση από το ΠΜΣ είναι ουσιαστικά μηδενική (1,1% - N=1).

Κατά το χρόνο διεξαγωγής της έρευνας για την πλειονότητα των αποφοίτων του δείγματος είχε μεταβληθεί η εργασιακή κατάστασή τους σε σχέση με εκείνη που είχε καταγραφεί κατά την εγγραφή τους στο ΠΜΣ. Πιο συγκεκριμένα, το μεγαλύτερο ποσοστό (50,6%) όσων μεταβλήθηκε η εργασιακή τους κατάσταση σήμερα εργάζονται ως εκπαιδευτικοί στη δημόσια εκπαίδευση, ως αναπληρωτές/τριες ή μόνιμοι/ες εκπαιδευτικοί ή απασχολούνται στην ιδιωτική εκπαίδευση.

Η επαγγελματική πορεία των αποφοίτων εμφανίζεται μάλλον σταθερή, με σχετικά μικρή κινητικότητα, καθώς οι περισσότεροι απόφοιτοι εργάζονται στο χώρο της εκπαίδευσης μετά την αποφοίτησή τους (δημόσια ή ιδιωτική) ενώ λιγότεροι απασχολούνται σε πεδία όπως ΜΗΚΥΟ, ερευνητικοί φορείς ή ως κοινωνικοί λειτουργοί. Η πλειονότητα των αποφοίτων μάλιστα για τους οποίους μεταβλήθηκε η εργασιακή απασχόληση μετά τη φοίτηση στο ΠΜΣ (68%) αποδίδει αυτή τη μεταβολή στο ΠΜΣ. Τα ευρήματα για το κατά πόσο οι απόφοιτοι που δεν άλλαξαν επάγγελμα από την αποφοίτησή τους από το ΠΜΣ μέχρι σήμερα αποδίδουν την ενδοεπαγγελματική τους εξέλιξη στη φοίτηση στο ΠΜΣ, το 29,8% δήλωσε ότι ο τίτλος του ΠΜΣ συνέβαλε «πολύ» και «πάρα πολύ» σε αυτή την αλλαγή. Όσον αφορά, λοιπόν, την ενδοεπαγγελματική κινητικότητα, ο τίτλος του ΠΜΣ εκτιμάται ότι συμβάλλει θετικά και σε μεγάλο βαθμό για την ανάληψη θέσεων υψηλότερης ευθύνης.

Η κοινωνική διάσταση του ΠΜΣ αναδεικνύεται ιδιαίτερα σημαντική, καθώς οι απόφοιτες/ους δίνουν έμφαση στην ανάπτυξη του κοινωνικού τους κεφαλαίου, αποτιμώντας τη φοίτησή τους στο πρόγραμμα ως μια εμπειρία η οποία επηρέασε τις αντιλήψεις τους σχετικά με κοινωνικά ζητήματα. Η συμβολή του ΠΜΣ στην προσωπική ανάπτυξη και στην όλη συγκρότηση της προσωπικότητας και των ενδιαφερόντων των αποφοίτων αποτιμάται ως κομβικής σημασίας από το σύνολο σχεδόν των ατόμων που μετείχαν στην έρευνα, καθώς όπως επισημαίνουν η φοίτηση στο πρόγραμμα αποτέλεσε μία καθοριστική τομή στην πνευματική ενδυνάμωσή τους και εξέλιξη. Τα σχόλια των αποφοίτων σε ό,τι αφορά την αποτίμηση του ΠΜΣ στην επαγγελματική τους πορεία και επιστημονική τους συγκρότηση αναδεικνύουν το έναυσμα που αποτέλεσε το ΠΜΣ για τη διεύρυνση των οριζόντων τους και την επαγγελματική τους ενδυνάμωση. Το σύνολο, σχεδόν, των ατόμων που μετείχαν στην έρευνα υπογραμμίζουν την υψηλή ποιότητα του προγράμματος και δηλώνουν ότι το προτείνουν ανεπιφύλακτα στο περιβάλλον τους. Οι προτάσεις τους ήταν ιδιαίτερα πλούσιες σε σκέψεις και παρατηρήσεις δίνοντας έμφαση στην εξωστρέφεια και τις εξωτερικές συνεργασίες, την πρακτική εφαρμογή, και την εκπαιδευτική διάσταση του πεδίου των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Καταληκτικά, από τα δεδομένα της έρευνας στοιχειοθετείται η συμβολή της λειτουργίας του ΠΜΣ στην ανάπτυξη υψηλού επιπέδου ανθρώπινου δυναμικού στο αντικείμενο της Εκπαίδευσης και των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, έναν τομέα

επιστημονικής εξειδίκευσης κρίσιμο για την εκπαίδευση και την κοινωνία, ο οποίος μάλιστα έχει ζήτηση στην αγορά εργασίας και ενισχύει τη θέση των αποφοίτων στην απασχόληση.

Παράρτημα

Ερωτηματολόγιο Αποφοίτων 2018 – 2022

Εκπαιδευτική Πορεία

1) Έτος αποφοίτησης από το ΠΜΣ «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα» (έτος υποστήριξης):...

2) Ποιος ήταν ο 1ος προπτυχιακός τίτλος σπουδών σας;

3) Ποιος ήταν ο 2ος προπτυχιακός τίτλος σπουδών σας (εφόσον υπάρχει);

4) Είχατε ολοκληρώσει κάποιο άλλο ΠΜΣ πριν από την εγγραφή σας στο ΠΜΣ «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα»;

Ναι

Όχι

5) Έχετε παρακολουθήσει άλλο μεταπτυχιακό πρόγραμμα μετά την αποφοίτηση από το ΠΜΣ «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα»; Επιλέξτε όποια από τα παρακάτω ισχύουν για εσάς:

Δεν παρακολούθησα άλλο μεταπτυχιακό πρόγραμμα μετά την αποφοίτησή μου από το ΠΜΣ.

Παρακολουθώ και άλλο ΠΜΣ.

Έχω ολοκληρώσει και άλλο ΠΜΣ.

Εκπονώ διδακτορική διατριβή.

Έχω ολοκληρώσει διδακτορικές σπουδές.

Επαγγελματική Πορεία

6) Ποια ήταν η κύρια εργασιακή απασχόλησή σας πριν από τη φοίτηση στο ΠΜΣ «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα»; (Επιλέξτε όποια από τις παρακάτω κατηγορίες είναι πιο συναφής. Εάν επιλέξετε "Άλλο" διευκρινίστε προαιρετικά στο παρακάτω πεδίο κειμένου.)

7) Εάν επιλέξατε "Άλλο" στην προηγούμενη ερώτηση για την εργασιακή απασχόλησή σας πριν από τη φοίτηση στο ΠΜΣ, προσδιορίστε εδώ:...

8) Ποια είναι η σημερινή εργασιακή απασχόλησή σας; (Επιλέξτε όποια από τις παρακάτω κατηγορίες είναι πιο συναφής και διευκρινίστε προαιρετικά στο πεδίο κειμένου. Στην περίπτωση που η απασχόληση παρέμεινε ίδια επιλέξτε: Δεν μεταβλήθηκε η απασχόληση. Εφόσον έχετε ταυτόχρονα και άλλη απασχόληση επιλέξτε από τα αντίστοιχα πεδία στη συνέχεια, δλδ. επιλογές 1, 2, 3 πιο κάτω).

Σε περίπτωση που επιλέξατε "Άλλο" στην προηγούμενη ερώτηση, διευκρινίστε:...

9) Σημερινή απασχόληση (επιλογή 2):

Σε περίπτωση που επιλέξατε "Άλλο" στην προηγούμενη ερώτηση, διευκρινίστε:...

10) Σημερινή απασχόληση (επιλογή 3):

Σε περίπτωση που επιλέξατε "Άλλο" στην προηγούμενη ερώτηση, διευκρινίστε:

11) Μετά την αποφοίτησή σας από το ΠΜΣ απασχοληθήκατε σε εργασία (ή εργασίες) διαφορετική/ές από τη σημερινή; (Στην περίπτωση που μετά την αποφοίτησή σας από το ΠΜΣ απασχοληθήκατε σε εργασία ή εργασίες διαφορετική/ές από τη σημερινή, αναφέρετε συγκεκριμένα με χρονολογική σειρά στις πιο κάτω επιλογές.)

Ναι, μετά την αποφοίτησή μου από το ΠΜΣ απασχολήθηκα σε εργασία/ες διαφορετική/ές από τη σημερινή (προσδιορίστε πιο κάτω).

Όχι, μετά την αποφοίτησή μου από το ΠΜΣ δεν απασχολήθηκα σε εργασία/ες διαφορετική/ές από τη σημερινή.

12) Πρώτη εργασιακή απασχόληση (μετά το ΠΜΣ):

13) Δεύτερη εργασιακή απασχόληση (μετά το ΠΜΣ):

14) Τρίτη εργασιακή απασχόληση (μετά το ΠΜΣ):

15) Εφόσον η σημερινή απασχόληση δεν είναι η ίδια με εκείνη που είχατε πριν τη φοίτηση στο ΠΜΣ, πόσο συνέβαλε ο τίτλος του ΠΜΣ στην εξεύρεση απασχόλησης;

Κλίμακα 1-4 (Το ΠΜΣ δεν συνέβαλε καθόλου στη σημερινή απασχόλησή μου = 1, Το ΠΜΣ συνέβαλε πάρα πολύ στη σημερινή απασχόλησή μου. = 4)

16) Εφόσον η απασχόλησή σας κατά το τελευταίο διάστημα είναι σταθερή, έχει μεταβληθεί η θέση σας στο επάγγελμα;

Η θέση μου στο επάγγελμα δεν έχει μεταβληθεί

Έχω αναλάβει θέση μεγαλύτερης ευθύνης

Έχω ανέλθει στην ενδοεπαγγελματική ιεραρχία

17) Εφόσον η θέση σας στο επάγγελμα έχει μεταβληθεί ανοδικά, θεωρείτε ότι αυτό αποτελεί συνέπεια της φοίτησης στο ΠΜΣ;

Κλίμακα 1-4 (Δεν είναι συνέπεια της φοίτησης στο ΠΜΣ.=1, Είναι σε πολύ μεγάλο βαθμό συνέπεια της φοίτησης στο ΠΜΣ.=4)

Η γνώμη σας για το ΠΜΣ «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα»

18) Κατά πόσο η παρακολούθηση του ΠΜΣ συνέβαλε στα παρακάτω; (Κλίμακα 1-4, Καθόλου = 1, Πάρα πολύ = 4)

- a) Γνώρισα ανθρώπους με ενδιαφέροντα συναφή με τα δικά μου.
- b) Έκανα φιλίες.
- c) Απέκτησα νέα ενδιαφέροντα.
- d) Άλλαξαν ορισμένες αντιλήψεις μου για το επάγγελμά μου.
- e) Μεταβλήθηκαν οι πρακτικές μου στην εργασία μου.
- f) Μεταβλήθηκε ο τρόπος που προσεγγίζω κοινωνικά φαινόμενα.
- g) Απέκτησα γνώσεις που με βοήθησαν στη μετέπειτα επαγγελματική πορεία μου.
- h) Διευρύνθηκαν οι δυνατότητες απασχόλησής μου σε νέες επαγγελματικές κατευθύνσεις.
- i) Ενισχύθηκε το ενδιαφέρον μου για επαγγελματική απασχόληση σε αντικείμενα συναφή με το ΠΜΣ.
- j) Ενισχύθηκε το ενδιαφέρον μου για περαιτέρω σπουδές.

19) Μετά την ολοκλήρωση του ΠΜΣ Ανθρώπινα Δικαιώματα, αναπτύξατε εθελοντική/ ακτιβιστική δράση σε κάποιο από τα παρακάτω πεδία (επιλέξτε όσα ισχύουν για εσάς);

- a) Μετανάστες/ πρόσφυγες

- b) Δικαιώματα παιδιών
- c) Περιβάλλον/ Οικολογία
- d) Φύλα
- e) Φτώχεια
- f) ΑμεΑ
- g) Κοινωνικά ιατρεία
- h) Κοινωνικά φροντιστήρια
- i) Κοινωνική Τράπεζα Χρόνου
- j) Άλλο (προσδιορίστε το αντικείμενο στο παρακάτω πεδίο κειμένου)
- k) Άλλη εθελοντική/ακτιβιστική δράση:....

20) Θα προτείνατε σε άτομα του περιβάλλοντός σας να επιλέξουν το συγκεκριμένο ΠΜΣ;

Ναι – Όχι

21) Πώς αποτιμάτε τη συμβολή του ΠΜΣ στην προσωπική και επαγγελματική πορεία σας;...

22) Τι θα προτείνατε εάν συμμετείχατε στη διοίκησή του ΠΜΣ;...

Δημογραφικά Στοιχεία

23) Φύλο

Άνδρας – Γυναίκα – Άλλο - Δεν επιθυμώ να απαντήσω

24) Ηλικία...

25) Τόπος Κατοικίας (Νομός)